

Februar 2020

Indsatsen på åbne døgninstitutioner og opholdssteder

-for børn og unge der er
kriminalitetstruede eller
har begået kriminalitet

Ankestyrelsen

ANKESTYRELSEN

Telefon: 33 41 12 00 mandag til fredag klokken 9-15

Postadresse: Ankestyrelsen, 7998 statsservice

Mailadresse: ast@ast.dk

Hjemmeside: www.ast.dk

ISBN nr.: 978-87-7811-382-5

Indholdsfortegnelse

KAPITEL 1 SAMMENFATNING	5
Undersøgelsens baggrund og formål	5
Læsevejledning	6
Hovedresultater	7
KAPITEL 2 UNDERSØGELSENS MÅLGRUPPE	13
Kriminalitetstruede unge på åbne anbringelsessteder	13
Landets åbne anbringelsessteder	17
Vilkår for anbringelser på åbne og delvis lukkede pladser	20
Relevant lovgivning	22
KAPITEL 3 RAMMERNE FOR DEN PÆDAGOGISKE INDSATS	24
Fysiske rammer	24
Målgrupper på anbringelsesstederne	29
Gruppedynamik og visitation	33
KAPITEL 4 MODTAGELSEN AF DE UNGE	39
Overlevering ved skift i anbringelsessted	39
De første uger på anbringelsesstedet	43
KAPITEL 5 PÆDAGOGISK PRAKSIS	47
Pædagogiske tilgange og metoder	47
Skelnen mellem kriminalitetstruede unge og andre unge	52
Strukturen på de unges hverdag varierer	55
Husorden	57
Behandlings- og udviklingsplaner	61
Konflikthåndtering	62
Rømning	66
Misbrugsproblemer	67
Trivsel og udvikling hos den unge	68
Livet efter endt anbringelse	70
KAPITEL 6 SIKKERHED	73
Praksis for at anmelde vold og trusler	73
Sikkerhedsudstyr	74

Nuværende brug af sikkerhedsudstyr	78
Anbringelsesstedernes behov for yderligere sikkerhedsudstyr	81
BILAG 1 METODE	83
Interview af unge, medarbejdere og ledere	83
Interview med socialtilsyn	85
Behandling af interview	86

Sammenfatning

Social- og Indenrigsministeriet har bedt Ankestyrelsen om at gennemføre en undersøgelse af indsatsen til børn og unge¹, der har begået kriminalitet eller er kriminalitetstruede², på åbne døgninstitutioner og opholdssteder.

Undersøgelsen udspringer af "Aftale om en reform af indsatsen mod ungdomskriminalitet – Alle handlinger har konsekvenser", som blev indgået i juni 2018 mellem den daværende regering (Venstre, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti), Socialdemokratiet og Dansk Folkeparti. Initiativet er en del af fokusområde 3: Ensrettet indsats for anbragt kriminalitetstruede unge.

Det fremgår også af reformen, at nogle af temaerne, denne undersøgelse belyser, skal afdækkes yderligere via en række andre tiltag. Socialstyrelsen gennemfører således sideløbende en evaluering af lov om voksenansvar for anbragte børn og unge samt en evaluering af sikrede og delvis lukkede døgninstitutioner og afdelinger.

UNDERSØGELSENS BAGGRUND OG FORMÅL

BAGGRUND

Undersøgelsen er forankret i 'Aftale om en reform af indsatsen mod ungdomskriminalitet', hvor følgende fremgår:

"Der igangsættes en kortlægning af indsatsen over for unge, der har begået kriminalitet og er anbragt på åbne døgninstitutioner. Kortlægningen skal bl.a. afdække, hvilke rammer, strukturer og pædagogiske tilgange der anvendes til denne målgruppe. Der vil endvidere blive set på praksis for anmeldelse af vold og trusler mv.

Kortlægningen vil tage udgangspunkt i praksis på et antal åbne døgninstitutioner og opholdssteder."

FORMÅL

Formålet med undersøgelsen er at belyse indsatsen over for kriminalitetstruede unge på åbne døgninstitutioner og opholdssteder³, herunder:

- Rammer, strukturer og pædagogiske tilgange på tilbuddene
- Anbringelsesstedernes praksis for at anmelde vold og trusler
- Anvendelsen af sikkerhedsudstyr for at passe på de unge.

¹ I rapporten benævnes børn og unge fremadrettet som 'unge'

² Unge, der er kriminalitetstruede og unge, der har begået kriminalitet, benævnes fremadrettet i rapporten 'kriminalitetstruede'

³ Åbne døgninstitutioner og opholdssteder benævnes fremadrettet samlet som 'anbringelsessteder' i rapporten.

Endelig belyser undersøgelsen overgangen fra en sikret eller delvis lukket institution til et åbent anbringelsessted på tværs af de ovenstående temaer.

METODE OG DATAGRUNDLAG

Rapporten er baseret på besøg på otte udvalgte åbne døgninstitutioner og opholdssteder, hvor vi har interviewet:

- Forstandere og afdelingsledere
- Medarbejdere
- Unge

Derudover har vi interviewet tilsynskonsulenter fra fire af landets fem socialtilsyn.

Rapportens resultater er en gengivelse af interviewpersonernes udsagn. Kortlægningen er en deskriptiv undersøgelse, og vi foretager ikke en vurdering af praksis på anbringelsesstederne.

Se metodebilaget for en uddybende beskrivelse af metode og datagrundlag.

LÆSEVEJLEDNING

Rapporten består af fem kapitler foruden sammenfatningen og metodebilaget:

- I kapitel 2 beskriver vi undersøgelsens målgruppe, landets åbne anbringelsessteder og det lovgivningsmæssige grundlag for, at unge kan blive anbragt på åbne anbringelsessteder på grund af kriminalitet.
- I kapitel 3 beskriver vi rammerne for den pædagogiske indsats på de otte åbne anbringelsessteder. Herunder de fysiske rammer og målgrupperne.
- I kapitel 4 beskriver vi anbringelsesstedernes modtagelse af de unge, herunder overleveringen mellem anbringelsesstederne, og den første tid efter de unge er flyttet til anbringelsesstedet.
- I kapitel 5 beskriver vi anbringelsesstedernes pædagogiske praksis og indsatsen til de unge under anbringelsen.
- I kapitel 6 beskriver vi anbringelsesstedernes praksis for at anmelde vold og trusler og brug af sikkerhedsudstyr.

VARIATIONER OG LIGHEDER I INDSATSEN

HOVEDRESULTATER

Undersøgelsen viser overordnet, at arbejdet på anbringelsesstederne varierer i forhold til flere forhold - men at der også er en række ligheder i indsatsen til de unge.

Der findes anbringelsessteder, der har en blandet målgruppe af unge, hvor en del af de unge er anbragt, fordi de er kriminalitetstruede, ofte i kombination med andre forhold, og andre er anbragt alene på grund af andre forhold. Der findes også mere specialiserede anbringelsessteder, hvor alle de unge eller hele afdelinger er kriminalitetstruede. Det har betydning for, hvordan stederne tilrettelægger indsatsen til de unge. De besøgte anbringelsessteder arbejder blandt andet med forskellige pædagogiske metoder, men har en sammenlignelig overordnet pædagogisk tilgang til de unge, der tager afsæt i dialog og relationsarbejde. Endelig er der væsentlige forskelle i, hvor struktureret de unges hverdag er på tværs af institutionerne.

- På fem af de otte anbringelsessteder, vi har besøgt, har de en blandet målgruppe. De skelner i udgangspunktet ikke mellem de kriminalitetstruede unge og andre unge i forhold til deres pædagogiske tilgang, da mange af de samme udfordringer og støttebehov er ens på tværs af skellet.
- På de tre øvrige steder skelner de heller ikke i den pædagogiske tilgang, da hovedparten eller alle de unge er kriminalitetstruede.

Nedenfor præsenterer vi udvalgte hovedresultater for de temaer, undersøgelsen belyser.

Rammerne for indsatsen til de unge

Rammerne for indsatsen på de otte anbringelsessteder omfatter de fysiske rammer og anbringelsesstedernes målgrupper.

Variation i størrelse, bygninger og placering

Blandt de otte anbringelsessteder er der stor forskel i de fysiske rammer både når det handler om størrelsen af anbringelsesstedet og udearealer, typen af bygninger, og hvor anbringelsesstedet er placeret i forhold til land og by. De fysiske rammer på anbringelsesstederne kan overordnet opdeles i to grupper ud fra rammernes karakteristika:

- Anbringelsessteder, der ligger ude på landet eller i udkanten af en mindre by og har flere afdelinger eventuelt med tilknyttede udslusningslejligheder.
- Anbringelsessteder, der ligger i en større by og har til huse i en enkelt bygning med tilknyttede udslusningslejligheder.

FYSISKE RAMMER KAN INDDILES I TO GRUPPER

Ifølge medarbejdere og ledere knytter der sig muligheder og udfordringer i forhold til den pædagogiske indsats til begge placeringer.

På anbringelsesstederne, der ligger i en større by, har de unge ofte venner og bekendte i nærmiljøet. Det kan give udfordringer i indsatsen med at holde de unge fri for stoffer og undgå kriminell adfærd. Placeringen i byen kan dog også være en styrke, da arbejdet med de unge foregår i det miljø, de unge skal lære at begå sig i.

Omvendt kan placeringen på landet give de unge ro fra deres nærmiljø. Det kan også være en styrke i situationer, hvor de unge ønsker at forlade anbringelsesstedet. Da det typisk tager de unge lidt længere tid at komme væk, kan medarbejderne ofte nå at overtale de unge til ikke at forlade stedet uden at aftale det med medarbejderne.

Flere steder med blandede målgrupper og enkelte specialiserede steder

De otte anbringelsessteder fordeler sig med fem steder, hvor der er en blandet målgruppe af unge med og uden kriminell adfærd og tre steder, der har en målgruppe, hvor stort set samtlige unge er kriminalitetstruede.

På de fem steder er en mindre del af de unge anbragt i forbedringsforløb, alternativ afsoning eller som en del af deres ungdomssanktion. Resten af de unge er anbragt af andre sociale årsager. Ifølge anbringelsesstederne kan det være en fordel, at de unge kan spejle sig i andre unge, der ikke er en del af et kriminelt miljø. Omvendt kan det være udfordrende at rumme unge, der ikke har problemer med kriminalitet og som kan være særligt sårbare eller udsatte sammen med unge, der har begået kriminalitet og har en problematisk udadreagerende adfærd.

På de tre resterende anbringelsessteder er de mere specialiserede i forhold til kriminalitetstruede unge. Målgrupperne er kendetegnede ved en høj andel af unge, som har udadreagerende adfærd eller stort støttebehov sammenlignet med anbringelsesstederne, der har en mere blandet sammensætning af unge. De tre steder har en høj normering af medarbejdere per ung for at imødekomme behovene hos målgruppen. Også her er der enkelte eksempler på, at de unge kan have en positiv indflydelse på hinanden, eksempelvis ved at støtte hinanden i stop af misbrug. Omvendt er det en udfordring, at omgangstonen og kulturen på stederne kan blive forhærdet, fordi kriminalitet og misbrug bliver et fælles erfarings- og samlingspunkt for de unge.

FLEST MED EN BLANDET MÅLGRUPPE

ENKELTE SPECIALISEREDE STEDER

FORSØGER AT UNDGÅ NEGATIV GRUPPEDYNAMIK

Visitation og regler for adfærd skal imødekomme u hensigtsmæssige gruppedynamikker

Anbringelsesstederne overvejer og forsøger at påvirke gruppedynamikken i målgruppen i visitationsprocessen. Når en kommune henvender sig for at høre, om en ung kan indskrives, vurderer anbringelsesstedet, om de vil kunne rumme den unge inden for den målgruppesammensætning, der er på stedet. De undgår for eksempel at indskrive unge, der er for belastede eller for velfungerende. Der er også flere steder, der peger på, at de unges alder kan være et hensyn i visitationen.

På flere af anbringelsesstederne har de også fastsat husregler for de unges samvær. På de specialiserede anbringelsessteder kan der være et særligt behov for at arbejde med, hvordan kriminel adfærd og baggrund italesættes blandt de unge, da kriminaliteten er noget af det, de unge har tilfælles.

Modtagelsen af de unge – fra sikrede, delvis lukkede og andre åbne anbringelsessteder

Når de otte anbringelsessteder modtager unge fra sikrede, delvis lukkede og andre åbne anbringelsessteder, har den mundtlige overlevering mellem anbringelsesstederne betydning for det pædagogiske arbejde med de unge. Det betyder også noget for de unges oplevelse af kontinuitet og tryghed i anbringelsen, at de voksne på anbringelsesstederne taler sammen.

OVERLEVERING MELLEM STEDERNE ER VIGTIG

Undersøgelsen viser, at der er stor variation i, hvorvidt denne overlevering finder sted. Det skyldes blandt andet, at skift imellem anbringelsesstederne ofte ikke er planlagte, og at relationen mellem den unge og medarbejderne på det tidligere anbringelsessted er blevet overbelastet. Derfor kan tidligere anbringelsessteder have svært ved at medvirke til en god overgang.

Overgange fra sikrede afdelinger er dog en undtagelse. Her er overleveringen ofte god, da skiftene til åbne anbringelsessteder som hovedregel er planlagte.

Brobygning skaber forudsigelighed for de unge

Enkelte af de otte anbringelsessteder har erfaringer med, at der er en decideret brobygning, når de modtager unge fra et andet anbringelsessted. Det foregår eksempelvis ved, at medarbejdere fra det nye anbringelsessted besøger den unge, før denne skal flytte. Den unge kan også besøge det nye anbringelsessted.

De unge kan have svært ved at håndtere de åbne rammer

De unge er generelt glade for den større grad af frihed, der er på de åbne anbringelsessteder. De unge oplever dog også, at

DE UNGE SKAL SELV ADMINISTRERE REGLER

de åbne rammer medfører større krav til dem selv og deres evner til at overholde regler og vilkår for anbringelsen.

Når de unge rykker fra sikrede til åbne rammer, skal de ifølge anbringelsesstederne i højere grad selv administrere reglerne og strukturen på anbringelsesstedet. Det er, ifølge stederne, en naturlig del af den pædagogiske indsats på åbne anbringelsessteder at lære de unge at påtage sig ansvaret for deres eget liv.

Den pædagogiske praksis i indsatsen og strukturer på anbringelsesstederne

Den pædagogiske tilgang på anbringelsesstederne udgør en overordnet faglig ramme for indsatsen og arbejdet med de unge, der er anbragt på stedet.

Undersøgelsen viser, at der er en række fælles træk ved de forskellige faglige tilgange på de otte anbringelsessteder. Anbringelsesstederne arbejder overordnet med at skabe forståelse for og ændring af uhensigtsmæssig adfærd og tankemønstre hos den enkelte unge. Derudover er et fællestræk, at den faglige tilgang tilpasses den enkelte unge mest muligt.

Der skelnes ikke mellem kriminalitetstruede unge og andre unge i den faglige tilgang

Anbringelsesstederne tager afsæt i den samme pædagogiske tilgang i arbejdet med samtlige unge, der er anbragt på stederne. Ifølge anbringelsesstederne er den faglige tilgang relevant for alle unge, der bliver anbragt hos dem uanset den enkeltes anbringelsesgrundlag. Det skyldes, at de unge ikke kun er kriminalitetstruede men har en række andre problemer foruden kriminalitet.

Dette billede gør sig også gældende på de steder, hvor der ligger åbne pladser i forbindelse med delvis lukkede pladser. Det er således alene beføjelserne, der knytter sig til enten åbne eller delvis lukkede pladser, som er forskellige.

Kriminel adfærd kan dog være en del af det samlede billede, anbringelsesstederne ser på, når de tilrettelægger en individuelt tilpasset indsats for de unge.

Forskel på graden af struktur i de unges hverdag

Blandt de otte anbringelsessteder er der forskel på, hvor struktureret de unges hverdag er. Nogle steder har en omfattende struktur for dagene, hvor tiden, fra de unge står op, til de går i seng, er skemalagt. Andre steder har meget lidt struktur og få fastlagte aktiviteter for de unge.

BÅDE STEDER MED LIDT OG MED MEGET STRUKTUR

REGLER FOR STOFFER OG HJEMMETIDER ER GENNEMGÅENDE

Samtlige steder har en husorden

På samtlige otte anbringelsessteder har de en form for husorden. Undersøgelsen viser, at der er en del variation i formen, indholdet og brugen af husordenerne.

Alle anbringelsessteder har fastsat nogle grundlæggende regler i deres husorden. De handler om besiddelse og indtag af stoffer og hvornår de unge skal opholde sig på anbringelsesstedet. To af de otte anbringelsessteder har stort set ikke andre regler i husordenen. De øvrige seks anbringelsessteder har mere omfattende og nogle steder væsentlig mere omfattende husordener.

Samtlige otte anbringelsessteder benytter konsekvenser over for de unge, når de bryder reglerne i husordenen. Konsekvenserne er kontekstafhængige. Det vil sige, at anbringelsesstedet vurderer situationen og fastsætter en konsekvens, som står mål med det, der er sket, og som er meningsfuld for den enkelte unge. Hvis de unge gentagende gange har problemer med at stå op til tiden om morgenen, kan en konsekvens eksempelvis være, at de unge skal tidligere i seng i en periode. Det kan også være, at de unge mister privilegier så som at blive kørt til købmanden den pågældende dag.

Anbringelsesstedernes praksis for at anmelde vold og trusler

På alle besøgte anbringelsessteder anmeldes vold mod medarbejdere, også i tilfælde, hvor det ikke medfører fravær for medarbejderen. Når det kommer til at anmelde trusler, foretager stederne en vurdering af om truslen er reel. Det er gennemgående for alle anbringelsesstederne, at de oplever, at udbrud i affekt fra en ung ikke nødvendigvis opfattes som en trussel, og dermed ikke bliver anmeldt. Hvis en medarbejder eller leder opfatter noget som en reel trussel, bliver det anmeldt.

Anbringelsesstedernes brug af sikkerhedsudstyr er begrænset

I interviewene med de otte anbringelsessteder fremgår det, at omfanget og anvendelsen af sikkerhedsudstyr varierer på tværs af stederne og målgrupperne. De fleste steder har lidt eller intet sikkerhedsudstyr. Enkelte steder har flere typer sikkerhedsudstyr i form af overfaldsalarmer, udendørs belysning, låsesystem med fingeraftryk eller videoovervågning på udenørs og/eller indendørs arealer.

ENKELTE STEDER BRUGER FLERE TYPER AF SIKKERHEDS- UDSTYR

Alle stederne bruger sikkerhedsudstyr i begrænset omfang. Anbringelsesstederne arbejder primært med den dynamiske

sikkerhed, der baserer sig på forebyggende pædagogisk arbejde og relationer. Begrebet dynamisk sikkerhed beskrives i kapitel 6.

Undersøgelsens målgruppe

I dette kapitel beskriver vi det lovgivningsmæssige grundlag for, at unge kan blive anbragt på åbne døgninstitutioner og opholdssteder på grund af kriminalitet.

Kapitlet indeholder også en oversigt over antallet af unge, der er anbragt på grund af kriminel adfærd og antallet af åbne anbringelsessteder, der tager imod gruppen af unge, der har begået enten personfarlig eller ikke-personfarlig kriminalitet.

Afslutningsvis er der en vejledende oversigt over relevant lovgivning i forhold til undersøgelsens genstandsfelt.

KRIMINALITETSTRUET UNGE PÅ ÅBNE ANBRINGELSESSTEDER

Undersøgelsens målgruppe er børn og unge, der er kriminalitetstruede eller har begået kriminalitet, og som befinder sig på et åbent opholdssted eller en åben døgninstitution som følge heraf. De unge kan være anbragt på et af følgende anbringelsesgrundlag:

- Ungdomssanktion
- Forbedringsforløb
- Alternativ afsoning

De unge kan også være anbragt på åbne døgninstitutioner og opholdssteder på grund af kriminel adfærd som led i en frivillig anbringelse (§ 52, stk. 3, nr. 7, i serviceloven) og en anbringelse uden samtykke (§ 58 i serviceloven). Målgruppen for denne undersøgelse er dog de unge, der er anbragt på baggrund af en dom fra retten eller en afgørelse fra ungdomskriminalitetsnævnet, hvorfor vi har særskilt fokus på de anbringelsesgrundlag i rapporten.

Unge kan desuden anbringes hvis de har begået kriminalitet og bliver erklæret uegnet til straf pga. deres mentale handicap, jf. straffelovens § 16 stk. 2, og § 68.

UNDERSØGELSEN HAR FOKUS PÅ UNGE I

- Ungdomssanktion
- Forbedringsforløb
- Alternativ afsoning

Ungdomssanktion

En ungdomssanktion er et alternativ til ubetinget fængselstraf for unge under 18 år. Ungdomssanktioner består af tre faser:

- Første fase er et ophold på en sikret institution.
- Anden fase består af ophold på en åben døgninstitution, et åbent opholdssted eller et andet egnet åbent anbringelsessted.
- Tredje fase er en periode i ambulante regi, hvor de sociale myndigheder fra den unges opholdskommune fører tilsyn.

Ungdomssanktionen kan indledes på et åbent anbringelsessted, hvis den unge under sagen har været anbragt i varetægtssurrogat på en sikret afdeling, og en pædagogisk observation viser, at den pågældende ikke har behov for at være på en sikret afdeling.

En ungdomssanktion er en socialpædagogisk behandling. Længden af opholdet på henholdsvis den sikrede afdeling og det åbne anbringelsessted vurderes derfor på baggrund af den unges behov for socialpædagogisk behandling, frem for den kriminalitet, der ligger til grund for ungdomssanktionen. Længden af de enkelte faser ligger derfor ikke helt fast. Den del af behandlingen, hvor den unge er på institution, må dog maksimalt vare et år og seks måneder, medmindre den unge får en ny dom efter straffelovens § 74a, stk. 2 undervejs.

§

UNGDOMSSANKTION

Straffelovens § 74 a

Som et alternativ til en ubetinget fængselsstraf, kan unge under 18 år tilkendes en ungdomssanktion, hvis de har begået grovere personfarlig eller anden alvorlig kriminalitet. En ungdomssanktion er en struktureret, kontrolleret socialpædagogisk behandling på 2 år, der har til formål at forhindre og forebygge kriminelle handlinger fra den unge.

Anbringelse som del af forbedringsforløb

Børn og unge der er mistænkt for, og unge der er idømt fængselsstraf for personfarlig eller alvorlig kriminalitet, kan få deres sag forelagt et Ungdomskriminalitetsnævn. Her kan de få fastsat et forbedringsforløb.

Forbedringsforløbet tilrettelægges i en handleplan. Anbringelse på et opholdssted eller en døgninstitution kan være en del af forbedringsforløbet, hvis Ungdomskriminalitetsnævnet vurderer, at det er nødvendigt i forhold til den unges problemer.

§

FORBEDRINGSFORLØB

Lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet

§ 13

Ungdomskriminalitetsnævnet kan fastsætte et forbedringsforløb i form af en handleplan med en varighed af op til 2 år. For børn og unge i alderen 10 til 14 år kan handleplanen i helt særlige tilfælde have en varighed af op til 4 år. Handleplanen skal angive en eller flere konkrete foranstaltninger for barnet eller den unge, som vurderes egnede i forhold til barnets eller den unges problemer og behov.

§ 14

Ungdomskriminalitetsnævnet kan som led i forbedringsforløbet træffe afgørelse om, at barnet eller den unge anbringes uden for hjemmet på et anbringelsessted, når det af hensyn til barnets eller den unges særlige behov for støtte må anses for at være af væsentlig betydning.

Alternativ afsoning

Når unge, der er under 18 år, idømmes en ubetinget straf, er der mulighed for, at de kan afsone straffen på en egnet institution. Det kan eksempelvis være åbne døgninstitutioner eller opholdssteder.

Den unge vil derfor i mange tilfælde afsone hele eller resten af straffetiden på et åbent opholdssted eller døgninstitution.

Som hovedregel er der altid knyttet det vilkår til afsoningen, at den pågældende skal undergive sig tilsyn af Kriminalforsorgen. Herudover vil den unge være underlagt de regler, der gælder på anbringelsesstedet.

Som eksempler på yderligere vilkår ved anbringelse på et anbringelsessted kan eksempelvis nævnes:

- at den pågældende kun må forlade anbringelsesstedet med ledsagelse af personalet,
- at den pågældende kun må forlade institutionen efter forudgående aftale,
- at den pågældende kun må forlade anbringelsesstedet efter nærmere bestemmelse.

§

ALTERNATIV AFSONING

Jf. straffuldbyrdelseslovens § 78, stk. 2

Unge under 18 år, der har begået kriminalitet og idømmes ubetinget fængselsstraf, skal anbringes på en institution, medmindre afgørende hensyn til retshåndhævelsen taler imod anbringelse uden for fængsel og arresthus.

Anbringelser på ungdomssanktion og alternativ afsoning

Den nedenstående tabel viser, at ud af 3.871 iværksatte anbringelser i 2018 var 24 registreret som led i en ungdomssanktion og 15 som alternativ afsoning. Der foreligger ikke tal for hvor mange unge, der er anbragt i forbindelse med et forbedringsforløb. For en stor del af anbringelserne er der ikke registreret, hvilken foranstaltningstype der er tale om. De fremgår derfor som 'Uoplyst' i nedenstående tabel.

TABEL 2.1 IVÆRKSATTE ANBRINGELSER I 2018 EFTER FORANSTALTNING

Foranstaltning	Antal iværksatte anbringelser i 2018
Forvaltningsafgørelse med samtykke	2.140
Udlændinge under 15 år (udlændingelovens §36 og 37)	24
Børn og unge-udvalget uden samtykkekrav	403
Foreløbig afgørelse (formanden for børn og unge-udvalget)	88
Dom (ungdomssanktion)	24
Dom (afsoning)	15
Surrogat for varetægtsfængsling	72
Ankestyrelsens afgørelse	1
Uoplyst	1.104
I alt	3.871

Note: I opgørelsen skelnes ikke mellem typer af anbringelsessted. Derfor er plejefamilier, sikrede og delvis lukkede institutioner også med.

Kilde: Opgørelse fra Danmarks Statistiks register ANBAAR8

LANDETS ÅBNE ANBRINGELSESTEDER

Der er i alt 640 døgninstitutioner og opholdssteder i Danmark, men det er kun 95, der er enten er godkendt til unge, der har begået personfarlig, til unge, der har begået ikke-personfarlig kriminalitet eller begge målgrupper⁴.

I denne undersøgelse har vi besøgt otte anbringelsessteder. Seks af anbringelsesstederne er godkendt til unge, der har begået personfarlig kriminalitet. To af disse steder ligger i tilknytning til delvis lukkede pladser. De to sidste anbringelsessteder er godkendt til unge, der har udført ikke-personfarlig kriminalitet og samtidig har behov for behandling af stofmisbrug.

§

DØGNINSTITUTIONER, OPHOLDSSTEDER OG DELVIS LUKKEDE AFDELINGER/INSTITUTIONER

Efter servicelovens § 66, stk. 1, kan anbringelsessteder for børn og unge blandt andet være:

6) opholdssteder for børn og unge,

7) døgninstitutioner, herunder delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner samt sikrede døgninstitutioner og særligt sikrede afdelinger

Delvis lukkede pladser

Delvis lukkede institutioner eller afdelinger er anbringelsessteder for børn og unge mellem 12 og 17 år, hvor der i perioder kan ske tilbageholdelse i form af aflåsning af yderdøre og vinduer samt fysisk fastholdelse. (Bekendtgørelse om voksenansvar for anbragte børn og unge, § 5)

Målgrupper

Alle døgninstitutionerne og opholdsstederne i Danmark, der modtager unge, der har begået personfarlig eller ikke-personfarlig kriminalitet, er godkendt til en bredere målgruppe. Det betyder, at sammensætningen af unge på det enkelte anbringelsessted ofte er forskelligartet, og at en større eller mindre andel af de anbragte unge, vil være anbragt af andre årsager end kriminalitet, såsom omsorgssvigt eller overgreb.

⁴ Data fra Tilbudsportalen pr. 30. november 2018

Sammenfald i mange af problemerne blandt unge, der er anbragt på grund af kriminel adfærd og andre unge

Kriminalitetstruede unge kan blive anbragt på åbne anbringelsessteder på forskellige anbringelsesgrundlag som beskrevet ovenfor. Unge kan desuden blive anbragt på åbne døgninstitutioner og opholdssteder af en række andre årsager end det forhold, at de er kriminalitetstruede (jf. SEL § 52, stk. 3, nr. 7 og § 58). Unge, der bliver anbragt fordi de er kriminalitetstruede, er ofte prægede af de samme faktorer, der har resulteret i, at andre børn og unge er blevet anbragt. Det kan eksempelvis være adfærdsproblemer, manglende omsorg i hjemmet, misbrug hos de(n) voksne, funktionsnedsættelser hos de(n) voksne eller udviklingsproblemer hos barnet eller den unge. Unge, der anbringes fordi de er kriminalitetstruede eller har begået kriminalitet, har derfor ofte ikke alene problemer med kriminel adfærd, men har også andre støttebehov.

Anbringelsessteder der er godkendt til målgruppen

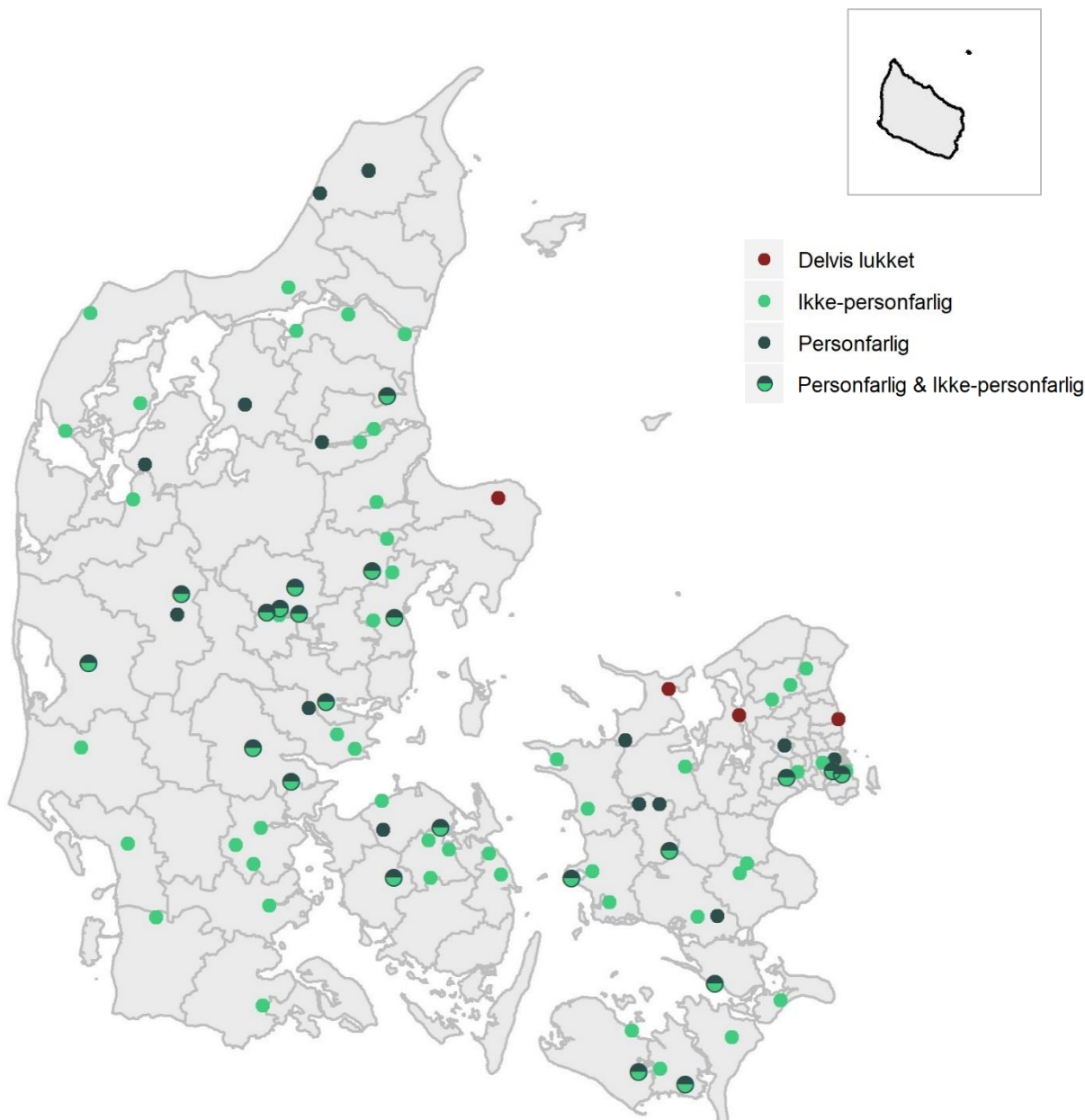
På landsplan er der 44 åbne døgninstitutioner og opholdssteder efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 6 og nr. 7, som er godkendt til unge, der har begået personfarlig kriminalitet.

Af de 44 anbringelsessteder er der fire åbne døgninstitutioner, der organisatorisk ligger i tilknytning til delvis lukkede døgninstitutioner eller delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner.

Endelig er der på landsplan 79 åbne opholdssteder og døgninstitutioner, som er godkendt til unge, der har begået ikke-personfarlig kriminalitet. Blandt dem er 24 også godkendt til unge, der har behov for stofmisbrugsbehandling.

Opgørelserne er foretaget af kontoret for Mål og Data i Social- og Indenrigsministeriet på baggrund af data fra Tilbudsportalen pr. 30. november 2018. Anbringelsesstedernes placering i landet fremgår af nedenstående kort, der også viser det enkelte anbringelsessteds målgrupper.

Placering af anbringelsessteder, der har målgruppen af unge, der har begået personfarlig eller ikke-personfarlig kriminalitet

Note: Kortet er baseret på dataudtræk fra Tilbudsportalen pr. 30. november 2018

To af de 44 anbringelsessteder, som er godkendt til målgruppen unge der har begået personfarlig kriminalitet fremgår ikke af kortet, da de var lukket på tidspunktet for udarbejdelsen af rapporten.

Tre af de fire anbringelsessteder med delvis lukkede pladser i tilknytning til åbne pladser er både godkendt til personfarlig og ikke-personfarlig kriminalitet. Det sidste anbringelsessted er kun godkendt til personfarlig kriminalitet.

VILKÅR FOR ANBRINGELSER PÅ ÅBNE OG DELVIS LUKKEDE PLADSER

Anbragte børn og unge har de samme grundlæggende rettigheder som andre unge. Det vil blandt andet sige retten til bevægelsesfrihed, retten til privat- og familieliv og boligens ukrænkelighed. Anbringelsesstederne har dog en række lovbestemte muligheder for indgreb i de unges selvbestemmelsesret.

Åbne pladser

På de åbne pladser på anbringelsessteder, har medarbejderne lov til at fastholde eller føre en ung til et andet rum, hvis den unge udviser en adfærd, herunder vedvarende chikane, der er til fare for den unge selv, de øvrige anbragte unge, personalet eller andre, der opholder sig på anbringelsesstedet.

Der er også en begrænset mulighed for at tilbageholde de unge i forbindelse med anbringelsen. Børne og unge-udvalget eller Ungdomskriminalitetsnævnet kan træffe afgørelse om, at et barn eller en ung kan tilbageholdes i op til 14 dage i forbindelse med eller under anbringelsen på anbringelsesstedet. Tilbageholdelsen kan ske, når det må anses for at have afgørende betydning for at imødekomme den unges særlige behov for støtte og for den socialpædagogiske behandling.

Delvis lukkede pladser

På delvis lukkede pladser gælder de samme regler som på åbne pladser, men der er mulighed for at tilbageholde de unge, ved at aflåse yderdøre og vinduer i perioder og mulighed for at fastholde den unge fysisk. De unge på delvis lukkede pladser må højst tilbageholdes fem sammenhængende dage og højst 30 dage på et år. Størstedelen af tiden på anbringelsesstedet vil vilkårene i forhold til bevægelsesfrihed dermed minde om vilkårene på de åbne pladser, bortset fra, at muligheden for tilbageholdelse eksisterer. Afgørelsen om at tilbageholde den unge træffes af kommunalbestyrelsen. Den skal være begrundet i en vurdering af, at det har afgørende betydning for den socialpædagogiske behandling, at den unge ikke rømmer fra institutionen, og at der er risiko for, at den unges sundhed eller udvikling vil lide alvorlig skade i forbindelse med en rømning. Det er dermed alene risikoen for rømning, der afgør om der kan træffes afgørelse om tilbageholdelse.

Dørene til unges værelser må ikke aflåses på en delvis lukket døgninstitution eller en delvis lukket afdeling.

BEFØJELSER TIL AT TILBAGEHOLDE

**SÆRLIGE REGLER
FOR BRUG AF
SIKKERHEDS-
UDSTYR**

På en delvis lukket døgninstitution eller en delvis lukket afdeling kan personalet anvende fysisk fastholdelse for at forhindre, at en ung forlader institutionen, i tilfælde hvor den unge for eksempel handler i affekt eller vrede og vil stikke af.

Med anvendelse af fysisk magt menes, at der fysisk tages fat i den unge i en kortere periode til vedkommende er faldet til ro, eller at den unge kan mandsopdækkes - eksempelvis ved at personalet stiller sig i døren, så den unge ikke kan komme ud.

Den unge kan fastholdes fysisk, hvis der er risiko for, at den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade på grund af:

- kriminel adfærd hos den unge,
- misbrugsproblemer hos den unge
- andre adfærds- eller tilpasningsproblemer hos den unge.

Der gælder desuden særlige regler for brug af videoovervågning og døralarmer på de delvis lukkede pladser. Dette er gennemgået i afsnittet om sikkerhedsudstyr i kapitel 6 i rapporten.

TABEL 2.2 ADGANG TIL INDGREB I SELVBESTEMMELSEN OVERFOR UNGE PÅ ÅBNE OG DELVIS LUKKEDE PLADSER

Indgreb	Åbne pladser	Delvis lukkede pladser
Fastholdelse		
Fastholde eller føre den unge, hvis den unge er til fare for sig selv eller andre på anbringelsesstedet	Ja	Ja
Fastholde eller føre den unge, hvis den unge overtræder regler i en husorden og magtanvendelsen er nødvendig for at bringe overtrædelsen til ophør	Nej	Ja
Rømning		
Fastholde den unge, hvis den unge vil rømme, og der er risiko for, at den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade	Nej	Ja**
Tilbageføre en ung, der rømmer, hvis der er risiko for skade på den unge selv eller andre	Ja	Ja
Tilbageholdelse		
Tilbageholde den unge på anbringelsesstedet	Nej, dog mulighed for tilbageholdelse op til 14 dage i forbindelse med eller under anbringelsen*	Ja, dog højst fem sammenhængende dage og 30 dage på et år.**
Adgang til internet og telefon		
Overvåge eller forhindre adgang til internet og telefon	Nej	Ja, Hvis den unge er anbragt i henhold til en strafferetlig dom eller kendelse, og det er nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn

Kilde: Bekendtgørelse af lov om voksenansvar for anbragte børn og unge

Note: *Afgørelser om tilbageholdelse på åbne pladser træffes af Børn og unge-udvalget i den ansvarlige kommune

** Afgørelser om mulighed- og rammerne for brug af indgrebet på delvis lukkede pladser træffes af kommunalbestyrelsen. Lederen af anbringelsesstedet beslutter hvordan indgrebet skal anvendes inden for de rammer kommunalbestyrelsen har fastsat. Lederen kan f.eks. beslutte, at tilbageholdelsen skal begrænses til bestemte tidspunkter i døgnet.

RELEVANT LOVGIVNING

Reguleringen af indsatsen på de åbne døgninstitutioner og opholdssteder og lovgrundlaget for anbringelse af børn og unge fordi de er kriminalitetstruede eller har begået kriminalitet findes følgende steder:

- Lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet §§ 13 og 14
- Voksenansvarsloven §§ 6, 8, 9, 10, 11 og 17
- Serviceloven - §§ 52, 58 og 66

- Straffeloven § 74 a.
- Straffuldbyrdelsesloven § 78, stk. 2

KAPITEL 3

Rammerne for den pædagogiske indsats

I dette kapitel beskriver vi rammerne for den pædagogiske indsats på de otte åbne anbringelsessteder. Det dækker både over de fysiske rammer og målgruppen.

UDVALGTE RESULTATER FRA KAPITLET

- Der er en del variation i de fysiske rammer på de otte anbringelsessteder. Seks steder ligger uden for byer eller på landet og består af flere afdelinger. To af stederne ligger i en by og råder over én bygning samt udslusningspladser.
- Målgrupperne på anbringelsesstederne varierer. På fem af de otte steder er målgruppen blandet og der er en forholdsvis lille andel af kriminalitetstruede unge. På tre af de otte steder er de mere specialiserede, og har en højere andel af kriminalitetstruede unge. Nogle steder er samtlige unge, der er anbragt på stedet, kriminalitetstruede.
- Samtlige anbringelsessteder er opmærksomme på potentielt negative gruppedynamikker i målgruppen. De unges alder og graden af de problemer, der ligger til grund for anbringelsen, er blandt andet opmærksomhedspunkter i forhold til gruppedynamikken. Anbringelsesstederne tager højde for dette, når de beslutter hvilke unge, de kan indskrive.

FYSISKE RAMMER

De fysiske rammer omfatter de bygninger, hvor anbringelsesstederne har til huse, indretningen af afdelingerne på anbringelsesstederne, og endelig den geografiske beliggenhed – om stederne er placeret i eller tæt på byer – og eventuelt kriminelt eller misbrugsnærmiljø – eller om stedet ligger mere isoleret.

Forskel i forhold til størrelse, bygninger og placering

Blandt de otte anbringelsessteder er der stor forskel i de fysiske rammer, både når det handler om størrelsen af anbringelsesstedet, typen af bygninger, og hvor anbringelsesstedet er placeret i forhold til land og by.

Udeareal, anbringelsessted der ligger i en by

TO OVERORDNEDE GRUPPER

De fysiske rammer på anbringelsesstederne kan overordnet opdeles i to grupper ud fra rammernes karakteristika:

- Anbringelsessteder, der ligger ude på landet eller i udkanten af en mindre by og har flere afdelinger eventuelt med tilknyttede udslusningslejligheder.
- Mindre steder, der ligger i en større by og har til huse i en enkelt bygning med tilknyttede udslusningslejligheder

De anbringelsessteder, der har til huse ude på landet eller uden for mindre byer, har forholdsvis store bygninger med flere fællesarealer og store grønne udendørsarealer. De har også egne faciliteter såsom værksteder, haller eller en intern skole. De har flere afdelinger, der kan være placeret forskellige steder på området, så de unge fra de forskellige afdelinger ikke nødvendigvis ser hinanden i deres fritid, medmindre de selv opsøger det. På enkelte steder er afdelingerne placeret i de samme bygninger, og har så enkelte afdelinger, der er placeret lidt væk. Udslusningslejlighederne er typisk placeret væk fra resten af stedet.

De anbringelsessteder, der ligger inde i en større by, har til huse i en enkelt bygning som kan minde om et privat hjem. Fællesarealerne er udgjort af et køkken, en spisestue og tv-stue, og udendørsarealerne er en mindre have eller flisebelagt gård. Der er ikke de samme faciliteter på stederne. De fleste fritidsaktiviteter for de unge foregår derfor uden for anbringelsesstedernes matrikel. Stederne har udslusningslejligheder i nærheden, hvor de unge kan flytte hen som forberedelse på at skulle bo i egen lejlighed.

Opholdsrum, anbringelsessted der ligger i en by

INDRETNING HAR PÆDAGOGISK FUNKTION

Hjemlig indretning

På alle anbringelsesstederne forsøger de at indrette afdelingerne hjemligt og indbydende, så de unge har lyst til at opholde sig der. Formålet er, at nedtone fornemmelsen af, at de er på en institution mest muligt, da stederne reelt fungerer som de unges hjem. Indretningen har også en anden pædagogisk funktion, idet den kan være med til at regulere de unges adfærd på stedet. Hvis der er ordentligt og rart at være, så har et anbringelsessted erfaring med, at det kan lægge en dæmper på de unges adfærd.

”Det er en form for miljøterapi. Omgivelserne og området gør også, at vi behandler hinanden ordentligt. Derfor har vi også utrolig få magtanvendelser i forhold til den gruppe, vi har.” (Leder)

Mulighed for aktiviteter på stedet

Alle de anbringelsessteder, der ligger på landet eller uden for en mindre by, har mulighed for en række forskellige aktiviteter

for de unge på anbringelsesstedet. Det er eksempelvis træningslokaler, værksteder, udendørssport som gokart og mountainbiketure, indendørs hal eller trampolin, udendørs volley, træningsstationer mv. Både medarbejdere, ledere og unge fremhæver aktivitetstilbuddene på stedet som en styrke, da det øger de unges lyst til at være på anbringelsesstedet. Af samme årsag giver det også flere muligheder for medarbejderne til at være i pædagogisk kontakt med de unge, uden det nødvendigvis opleves som sådan.

Flere af anbringelsesstederne lægger også vægt på, at det er vigtigt, at de unge deltager i aktiviteter uden for anbringelsesstedet. Det udvikler de unge til at komme ud af rammerne på anbringelsesstedet og være sammen med andre unge, der ikke har begået kriminalitet eller er udsatte. Dette er beskrevet yderligere under afsnittet om trivsel i kapitel 5 i rapporten.

Ressourcemæssigt svært at transportere de unge til og fra anbringelsesstedet

Flere af de unge, vi har talt med, som bor på anbringelsesstederne, der ligger på landet eller uden for en mindre by, er optagede af mulighederne for at komme rundt – enten med offentlig transport, på scooter eller ved at blive kørt af medarbejderne.

Forbindelserne med offentlig transport er ofte begrænsede til og fra de steder, der ligger på landet eller uden for en mindre by. På enkelte af anbringelsesstederne nævner medarbejdere, at det kan være en ressourcemæssig belastning, at de unge ofte skal køres af anbringelsesstedets medarbejdere, hvis de unge skal nogen steder. Det kan være et dilemma, fordi stederne gerne vil understøtte, at de unge har et arbejde eller deltager i aktiviteter uden for anbringelsesstedet.

Styrker og udfordringer ved anbringelsesstedernes beliggenhed i forhold til det pædagogiske arbejde

Overordnet udtrykker alle medarbejdere og ledere, at de er glade for de pædagogiske muligheder, som deres placering giver dem – uanset om anbringelsesstedet er placeret i en stor by eller ude på landet.

En tilsynskonsulent fremhæver, at variationen i det samlede udbud af anbringelsessteder til målgruppen, udgør en styrke. De forskellige rammer på anbringelsesstederne gør det nemlig muligt at imødekomme forskellige behov hos de unge.

"Det er forskelligt, hvad børnene har brug for. Vi kommer jo ikke alle sammen ud som en lille gul legoklods." (Tilsynskonsulent)

FORDELE OG ULEMPER VED ALLE PLACERINGER

TÆT PÅ DE UNGES NETVÆRK

Omgivelser, anbringelsessted
der ligger på landet

LÆRE AT FUNGERE UDEN FOR STEDET

Arbejde i nærmiljø eller skærmet miljø

De anbringelsessteder, der ligger i en større by, oplever i højere grad, at de anbragte unge har venner og bekendte fra før anbringelsen i nærmiljøet, end det er tilfældet for de anbringelsessteder, der ligger på landet eller uden for mindre byer. Det kan ifølge de interviewede ledere og medarbejdere betyde, at det er mere sandsynligt, at de unge kommer i kredse, hvor der tages stoffer eller diskuteres kriminel adfærd. Af interviewene fremgår det, at det kan vanskeliggøre det pædagogiske arbejde med at holde de unge fri for stoffer og undgå kriminel adfærd under opholdet på anbringelsesstedet.

På de anbringelsessteder, der ligger i en større by, kommer en stor del af de unge, der er anbragt på stedet, fra den samme by. Anbringelsesstederne anerkender, at det kan være en udfordring, at de unge stadig kommer i deres gamle nærmiljø, hvor der for eksempel ofte er stoffer tilgængelige. Medarbejderne og lederne vurderer dog også, at det er en styrke, at de arbejder med den unge i det miljø, som den unge skal begå sig i efter endt anbringelse. Mange af de unge er nødt til at forholde sig til venner og familie, der indtager stoffer, efter deres anbringelse ender, og derfor vurderer interviewpersonerne, at det er givende for den unge at lære at begå sig i de omstændigheder:

”Vi arbejder med unge, som begår sig i miljøer, hvor der foregår kriminalitet og bliver indtaget stoffer. Deres ungenetværk er i København, så de vil gerne til København. Det er en udfordring, at de er i miljøet, men det er repræsentativt for, at vi skal prøve at skabe noget normalt for dem, samtidsdig med, at de er i miljøet, som er ved siden af det man gerne vil have dem ind i. Men det er også motiverende for dem at få lov at bo her.” (Leder)

Et af anbringelsesstederne har både afdelinger ude på landet og en enkelt afdeling i et bynært miljø. Der er dermed både mulighed for at behandling i et afskærmet miljø på landet, og i en afdeling i bynært miljø afhængig af den unges behov, hvor der kan arbejdes med, at de unge skal lære at indgå i de omgivelser, som mange af de unge vil befinde sig i efter endt anbringelse. Forstanderen for anbringelsesstedet forklarer om de forskellige afdelinger:

”Jeg tænker, at unge, der kommer fra større byer, ikke bliver boende herude. De vil tilbage til de store byer. Derfor kan jeg godt lide tanken om at kunne træne de unge i at bo i de større byer, mens de er i behandling. Men jeg kan også godt lide, at de unge, som vi ved stikker af og er i et narko-tilgængeligt miljø i 14 dage, før de kommer tilbage, har muligheden for at bo lidt afsides.” (Forstander)

Placering på landet kan give ro

Flere af de unge fortæller, at de sætter pris på den mentale ro, de oplever at få fra anbringelsessteder, der ligger afsides byen. En ung forklarer:

"Det gør en kæmpe forskel, fordi det ikke er ligeså nemt at komme i nærheden af misbrug og det samme miljø, som jeg kommer fra. Så det er vigtigt, at man får det der break fra storbyer og byer, hvor der er meget misbrug. Det betyder rigtig meget. [...] Det er også det der med, at man kan få tid for sig selv og ikke skal være bange for, hvis man er blevet uvenner med nogen, om de lige pludselig dukker op. Det, synes jeg, er vigtigt." (Ung)

En anden ung oplever, at det er en hjælp at bo et sted, hvor han ikke befinder sig i det samme miljø, som han kom fra:

"Det er dejligt nok at komme væk fra sine gamle rammer. Fordi der lavede jeg en masse lort. Røg hash, stjal biler, lavede kriminalitet og røg ind at sidde. Det vil jeg bare gerne glemme, så jeg har skåret mange af mine gamle venner fra og snakker kun med dem, jeg ved, er der for mig på den ordentlige måde. (...) Det er rart, at man ikke løber ind i dem [de gamle venner], fordi så får man lyst til at gøre de ting, selvom man godt ved, at det er forkert." (Ung)

Omvendt peger en tredje ung på, at han er glad for at bo tæt på en by med de muligheder, det giver ham, for selv at handle og tage offentlig transport. Den unge bor på en afdeling, hvor han skal lære at klare flere opgaver selv, som et led i at forberede ham på at flytte fra anbringelsesstedet.

"Det ligger to minutter fra byen, og det er bedre end de andre afdelinger, der lå helt ude på landet. Det vænnede jeg mig til [at bo på landet], men der er jo heller ikke andet at gøre, når man får at vide, at man skal bo der i to år. Jeg kan bedre lide at bo ved byen, fordi jeg bare kan gå ned og handle og hvis jeg skal noget, er bus og tog også tæt på. Jeg kan godt lide, at der er mennesker til stede i stedet for, at det hele bare er dødt." (Ung)

Placeringen kan være med til at forebygge rømninger

På de anbringelsessteder, der ligger på landet eller uden for en mindre by, fortæller ledere og medarbejdere også, at de ser deres placering som en styrke i situationer, hvor unge ønsker at forlade stedet. Medarbejderne på et af anbringelsesstederne fortæller, at fordi det tager lidt længere tid for de unge at komme hen til offentlig transport, har medarbejderne mulig-

hed for at tale med de unge om situationen og de mulige følger af rømningen. Det bliver derfor muligt at hjælpe de unge med at affektregulere, hvis der er brug for det.

“Nogen gange kan de bare gå, og når man så når ind til toget, er der afløb for ventilen, og så kan man vende om og gå hjem. Så det har også den positive effekt, at man kan nå at snakke med dem.” (Medarbejder)

Flere af de unge, der bor på steder, der ligger uden for byerne, fortæller også, at de tror, at placeringen kan have en indvirkning på, om de unge rømmer. De unge peger blandt andet på, at det ville være nemmere at forlade stedet, hvis de havde nem adgang til byen eller til regelmæssig offentlig transport.

Anbringelsesstedernes retningslinjer og overvejelser i forbindelse med rømninger er yderligere beskrevet i afsnittet om rømning i kapitel 5 i rapporten.

Næsten alle anbringelsessteder oplever udfordringer med stoffer

Uanset om anbringelsesstederne er placeret inde i en større by eller ude på landet, oplever de fra tid til anden, at de unge har stoffer på anbringelsesstedet, til trods for at flere steder har tiltag til at forebygge forekomsten af stoffer. Der er umiddelbart ikke her nogen fordel ved, at et anbringelsessted ligger på landet. Både unge og medarbejdere fortæller, at det er nemt at få leveret stoffer, uanset hvor i landet de unge befinder sig. Det er også tilsynskonsulenternes erfaringer, fra de anbringelsessteder, de fører tilsyn med. Det eneste anbringelsessted, der ikke oplever udfordringer med stoffer, er særligt målrettet kriminalitetstruede unge, som også har problemer med sen udvikling eller mental retardering.

MÅLGRUPPER PÅ ANBRINGELSESTEDERNE

I dette afsnit beskriver vi sammensætningen af børn og unge på de besøgte anbringelsessteder. Derudover belyser vi anbringelsesstedernes overvejelser om sammensætningen af de unge på stedet. I den forbindelse belyser vi også elementer af anbringelsesstedernes visitation af de unge.

Flere steder med blandede målgrupper og enkelte specialiserede steder

De otte anbringelsessteder fordeler sig sådan, at fem steder har en blandet målgruppe af unge med og uden kriminel adfærd og tre steder har en målgruppe, der er mere homogen og specialiseret i forhold til kriminalitetstruede unge. Det billede undersøgelsen tegner understøttes af en tilsynskonsulent fra et

**PLACERING HAR
IKKE BETYDNING
FOR MISBRUG**

**FLEST MED EN
BLANDET
MÅLGRUPPE**

af Socialtilsynene, der vurderer, at det generelt afspejler fordelingen blandt de øvrige tilbud på området. Her er der generelt flere anbringelsessteder med en blandet sammensætning og enkelte specialiserede anbringelsessteder.

"Der er enkelte steder, hvor kriminalitetstruede unge er det man koncentrerer sig om og det, man kan. Men ellers er det jo en lille gruppe, der passer ind i en målgruppe, tilbudene i forvejen er godkendt til. Der er nok flest af de tilbud, hvor målgruppen er ret blandet." (Tilsynskonsulent).

Anbringelsessteder med blandet målgruppe

Fem af de otte anbringelsessteder beskriver, at de har en blandet målgruppe af unge, når det kommer til årsagerne til anbringelsen. Det er kun en mindre del af de unge på anbringelsesstederne, der er anbragt i forbedringsforløb, alternativ afsoning eller som en del af deres ungdomssanktion. Resten af de unge er anbragt af andre sociale årsager.

På et anbringelsessted er det ifølge en leder omkring ti procent af de unge, der er anbragt som følge af kriminalitet, og på et andet anbringelsessted fortæller en leder, at i øjeblikket er fem ud af 26 unge anbragt i forbedringsforløb, alternativ afsoning eller som led i en ungdomssanktion.

De unge kan have begået kriminalitet uden at det er årsagen til anbringelsen

En leder fra et af anbringelsesstederne fremhæver, at gruppen af kriminalitetstruede unge ikke udgør en homogen gruppe, der nødvendigvis har de samme udfordringer eller støttebehov. Der kan blandt andet være forskel på, hvor kriminalitetstruede de unge er, og hvor meget det fylder i deres samlede støttebehov:

"Når vi taler om kriminalitetstruede unge, så er det en bred betegnelse. De fleste af vores unge har dette hæftet på sig. Spørgsmålet er dog i hvilken grad." (Leder)

Derudover vurderer medarbejdere og ledere på nogle af anbringelsesstederne, at de andre unge på stedet også kan have problemer med kriminel adfærd eller komme i kriminelle miljøer, selvom de ikke er anbragt af den grund.

På et anbringelsessted, der er specialiseret i misbrugsproblemer og er godkendt til ikke-personfarlig kriminalitet, fortæller en leder, at selvom det er en mindre andel af de unge, der er anbragt i forbedringsforløb, alternativ afsoning eller som led i en ungdomssanktion, så har stort set alle unge, de har anbragt på stedet, i større eller mindre grad været involveret i kriminalitet. Den kriminelle adfærd går, ifølge lederen, som regel hånd

DE UNGE HAR EN RÆKKE ANDRE UDFORDRINGER

i hånd med et misbrug. Det vil dog typisk være ikke-personfarlig kriminalitet for eksempel tyveri, de unge har begået.

Kriminaliteten er dog ikke nødvendigvis de unges primære problemstilling og altså heller ikke den primære årsag til, at de unge er anbragt.

Specialiserede anbringelsessteder

På tre af anbringelsesstederne beskriver de deres målgruppe som mere specialiseret.

Et af stederne er særligt målrettet kriminalitetstruede unge, som også har problemer med sen udvikling eller mental retardering. Stedet er derfor indrettet til at skærme de enkelte unge og tilbyde en indsats med en-til-en voksenkontakt.

De to andre anbringelsessteders målgrupper er unge, der er kriminalitetstruede. På et af disse steder er målgruppen af kriminalitetstruede gennemgående på alle stedets afdelinger, men de enkelte afdelinger er også yderligere specialiseret i eksempelvis psykiatrinære unge. På det andet sted, er det bestemt af anbringelsesstedets afdelinger, der kun er målrettet kriminalitetstruede unge.

Målgrupperne på de specialiserede anbringelsessteder har en høj andel af de unge, som har udadreagerende adfærd eller højt støttebehov sammenlignet med de anbringelsessteder, der har en mere blandet sammensætning af unge. De tre specialiserede anbringelsessteder har også en høj normering af medarbejdere per ung for at imødekomme behovene hos målgruppen.

Flere forskellige problemer på spil i målgruppen

På de specialiserede anbringelsessteder beskriver de, at selvom de er specialiseret i forhold til et bestemt målgruppekarakteristika, så er det ikke ensbetydende med, at det er en homogen eller ensartet gruppe unge, de har anbragt. Der er væsentlige individuelle forskelle i hvilke problemstillinger, de unge har, selvom de alle er kriminalitetstruede.

En medarbejder fra et af stederne, som sidder med visitationen af de unge, oplever, at der er sket en ændring i hvilke unge, de bliver kontaktet om i forhold til en mulig anbringelse hos dem:

”Min oplevelse er, at gennem de seneste år har målgruppen ændret sig. De bliver yngre, og er mere belastede af opvækstmæssige faktorer. Det er ikke ren kriminalitet, men mere blandede unge med mere komplekse problemstillinger.” (Medarbejder)

Udadreagerende adfærd kan eksempelvis komme til udtryk i konflikter med omgivelserne, fordi de unge ofte har svært ved sociale relationer, finder det vanskeligt at regulere deres følelser og fordi de bryder med gældende normer.

Kilde: Socialstyrelsens Vidensportal

**MANGE OPLEVER
SKIFT UNDER
ANBRINGELSEN**

En tilsynskonsulent fra et af socialtilsynene fremhæver også det forhold, at de unge oftest har en række andre problemer foruden kriminel adfærd.

"De unge har ofte flere problemer ud over kriminalitet, og kriminaliteten kan være underordnet i forhold til nogle af de andre problemer, de har, eksempelvis diagnoser." (Tilsynskonsulent)

Mange af de unge har været anbragt før

I en velfærdspolitisk analyse om kontinuitet i anbringelser af børn og unge fra 2018, konstaterer Social- og Indenrigsministeriet, at 42 procent af de anbragte på døgninstitutioner og opholdssteder har oplevet skift i anbringelsessted eller et midlertidigt ophør i anbringelsen.

På de fleste af de besøgte anbringelsessteder er erfaringen, at en stor andel af de unge, som er anbragt hos dem, har været anbragt et eller flere steder forud for den aktuelle anbringelse.

"En stor del af vores kriminelle unge kommer fra tidligere anbringelser. Langt størstedelen af dem, vi modtager, er smidt ud fra andre opholdssteder, døgninstitutioner eller plejefamilier. Vi er lidt endestationen for mange af dem." (Medarbejder)

I forlængelse heraf, beskriver de tre specialiserede anbringelsessteder sig selv som steder, hvor de kan rumme de unge, der har meget komplekse eller 'tunge' problemer, og som ikke har kunnet rummes på andre anbringelsessteder. De gør derfor meget for at tilrettelægge deres indsats på en sådan måde, at stedet kan rumme de unge, da der, efter stedernes opfattelse, ikke er ret mange andre steder, der har mulighed for at give stabile behandlingsforløb til disse unge:

"Vi har dømtede og kriminalitetstruede børn og unge og i særdeleshed børn og unge med misbrugsproblematikker. Det er unge, der ikke kan være ret mange andre steder. Mange har flere mislykkede anbringelser bag sig. Så er de endt her, hvor vi får det til at lykkes." (Leder)

**FORSØGER AT
RUMME DE UNGE
FOR AT UNDGÅ
SAMMENBRUD**

En tilsynskonsulent fra et af socialtilsynene fortæller, at hun også oplever, at der er behov for at skabe kontinuitet i anbringelserne. Også for unge, der kan have meget udadreagerende og voldsom adfærd:

"Der er tale om unge der har været udsat for mange svigt. Jeg husker især en ung fyr, der sagde til mig, at det her [anbringelsessted] er et godt sted. Da jeg spurgte ham, hvad der gjorde, at det her er et godt sted, så sagde han:

'Fordi her kan man ikke blive smidt ud fra. Det kan man fra alle andre steder.' (Tilsynskonsulent)

Anbringelsesstedernes pædagogiske overvejelser om at rumme de unge og skabe kontinuitet i anbringelsesforløbet ud- dybes i afsnittet i kapitel 6 om den pædagogiske praksis på anbringelsesstederne.

GRUPPEDYNAMIK OG VISITATION

Som beskrevet ovenfor har vi både besøgt anbringelsessteder, der har specialiseret sig i kriminalitetstruede unge, og anbringelsessteder med en mere blandet målgruppesammensætning, hvor en mindre andel af de unge er kriminalitetstruede.

Alle anbringelsesstederne gør sig overvejelser om sammensætningen af de unge på anbringelsesstedet og hvilken betydning, sammensætningen kan have for dels den enkelte unge dels kulturen på stedet. De parametre, anbringelsesstederne ser på, når de arbejder med sammensætningen af de unge, er de unges alder, eventuelt misbrug, udadreagerende adfærd og kriminel adfærd.

ALDER, MISBRUG OG ADFÆRD

De unge spejler sig i hinanden – både positivt og negativt

Alle anbringelsesstederne vurderer, at det kan have betydning for den enkelte unges trivsel og udvikling, hvem de er anbragt sammen med. Betydningen kan dog både være negativ og positiv.

Blandt de anbringelsessteder, der har en blandet målgruppe af kriminalitetstruede og andre unge, oplever de, at det kan være en fordel for de unge, der er anbragt på grund af kriminalitet, at kunne spejle sig i andre unge, der ikke er en del af miljøet og måske er mere velfungerende. Omvendt kan det være udfordrende for stederne, at de skal rumme unge, der ikke har problemer med kriminalitet og som eksempelvis er særligt sårbare eller udsatte, når de anbringes sammen med kriminalitetstruede unge med en problematisk udadreagerende adfærd.

Blandt de steder, der er specialiserede i forhold til målgruppen, er der også eksempler på, at de unge kan have en positiv indflydelse på hinanden. Der kan dog samtidig opstå problemer med, at omgangstonen og kulturen på stederne kan blive forhærdet, fordi kriminalitet og misbrug bliver et fælles erfarings- og samlingspunkt for de unge. Som beskrevet i kapitel 5 om den pædagogiske praksis, så er dette noget, som flere af anbringelsesstederne arbejder med at forebygge ved at indføre

regler for snak om kriminalitet og misbrug blandt de unge, eller ved at medarbejderne er sammen med de unge i næsten alle de vågne timer.

Uhensigtsmæssig påvirkning

På et anbringelsessted arbejder de af samme grund ud fra en tilgang, hvor de er meget sammen med de unge for at forhindre negativ påvirkning de unge imellem. Anbringelsesstedet oplever nemlig, at de unge kan påvirke hinanden til at gøre ting, de ellers ikke ville gøre.

"Det her med at være tæt på er lige så meget for at få lukket den fællesnævner ned, de har. De har jo en fællesnævner, der hedder misbrug eller kriminalitet, som de kan snakke om." (Leder)

"De har jo en fællesnævner, der hedder misbrug eller kriminalitet, som de kan snakke om"

Flere af anbringelsesstederne forklarer dog, at de generelt ikke oplever, at samtaler om kriminalitet nødvendigvis fører til, at de unge bliver inspireret til at begå mere personfarlig kriminalitet eller går sammen om at lave kriminalitet.

Når det kommer til misbrug af stoffer eller rømning, er der en undtagelse. Her har enkelte anbringelsessteder oplevet, at unge, der har haft eller er i et misbrug, ender med at tage stoffer sammen, eller at de unge kan inspirere hinanden til at rømme.

Positiv indflydelse

Der er flere anbringelsessteder, der også beskriver eksempler på, hvordan de unge kan have en positiv indflydelse på hinanden, når de deler erfaringer og udfordringer. En socialfaglig koordinator på et anbringelsessted, hvor målgruppen er blandet, beskriver eksempelvis, hvordan de unge lærer at støtte hinanden i svære beslutninger om stop af misbrug og også inspirerer hinanden til at ændre adfærd.

"Jeg synes bestemt, at de påvirker hinanden positivt. De fleste af de unge, vi har nu, ryger hash også på daglig basis. En pige har gennem længere tid arbejdet med et ønske om at stoppe. En anden og tredje pige har også sagt nu, at de vil stoppe, og det er helt klart fordi, de påvirker hinanden positivt." (Medarbejder)

BRUGES SOM PÆDAGOGISK REDSKAB

På et andet anbringelsessted, hvor der også er en blandet målgruppe, beskriver de, at uhensigtsmæssig adfærd kan anvendes som et redskab i den pædagogiske indsats. Hvis en ung har haft en uhensigtsmæssig adfærd, bruger medarbejderne anledningen til at tale med de andre unge om, hvad der førte til, at den ene unge handlede sådan. De taler også med de unge om, at de ikke behøver at handle på samme måde.

Anbringelsesstederne tager højde for gruppedynamikker i visitationen

Anbringelsesstederne tager højde for og forsøger at påvirke gruppedynamikken i målgruppen i visitationsprocessen.

Visitationen foregår ved, at anbringelsesstedet får en henvendelse fra en kommune om en konkret ung, som skal anbringes. Derefter vurderer anbringelsesstederne, om der er plads til den unge, og om de kan tilbyde den rette støtteindsats i forhold til kommunens beskrivelse.

Alle anbringelsesstederne har en grundig visitationsproces, når de skal beslutte, om en ung skal indskrives. Visitationen bruges blandt andet til at forsøge at afdække, om de problemer, den pågældende unge har, kan rummes i anbringelsesstedets rammer og med den nuværende sammensætning af unge.

Visitationen medvirker i sig selv til en form for specialisering

Forskellene i sammensætningen af unge på anbringelsesstederne hænger derfor blandt andet sammen med, at anbringelsesstederne ved visitationen af de unge vurderer, om de unge passer ind i den aktuelle gruppe, der er anbragt på stedet. Selvom flere af de anbringelsessteder, der indgår i denne undersøgelse, er godkendt til samme målgrupper, kan de ikke nødvendigvis alle rumme en høj andel af unge med kriminel eller udadreagerende adfærd. Det kan blandt andet skyldes normering, de fysiske rammer og behov hos de unge, der allerede bor på stedet.

Det betyder, at enkelte steder kan blive mere eller mindre specialiserede i forhold til særlige problemstillinger og tyngden af problemerne. Det er tilfældet blandt de tre anbringelsessteder med en mere specialiseret målgruppe, som stort set aldrig vil afvise at indskrive unge på grund af kriminalitet eller udadreagerende adfærd. Visitationsprocessen betyder omvendt også, at nogle af anbringelsesstederne med en blandet målgruppe ofte vurderer, at de ikke kan rumme unge med specifikke problemer, på trods af at være godkendt til dem. Dette skyldes, at anbringelsesstederne vurderer, at den unges problemer ikke er forenelige med de andre unges udfordringer.

Unge der er for belastede eller for velfungerende, bliver ikke indskrevet

Der er flere af anbringelsesstederne, som tager et begrænset antal unge med kriminel eller udadreagerende adfærd. Det skyldes, at de disse unge ofte har et stort støttebehov, som nogle anbringelsessteder oplever, at de har svært ved at opfylde samtidig med, at de skal tilgodese behovene hos de andre unge på stedet. En leder på et anbringelsessted med en blandet målgruppe beskriver nogle af deres overvejelser i forbindelse med visitationen:

**BELASTEDE UNGE
KAN HAVE STORT
STØTTEBEHOV**

AFVISER HVIS DEN UNGE ER FOR 'NEM'

"Vores målgruppe er bred. Men grundlæggende, når den socialfaglige koordinator og jeg læser sagerne, så ser vi på, om rammerne er bæredygtige for den unges anbringelse. Hvis vi har en ungegruppe som er 14-årige piger, så kan det være svært at tage en 17-årig ind, der har begået krænkende kriminalitet. Eller hvis det er en meget udadreagerende ung, og der er en udadreagerende ung i forvejen, så må vi se på, om ungegruppen og medarbejdergruppen kan bære en ung mere, der har den adfærd." (Leder)

En medarbejder, der arbejder med visitationen på et af de steder, der har specialiseret sig i forhold til målgruppen, fortæller omvendt, at de afviser nogle unge, hvis vurderingen er, at den unge ikke har stort nok støttebehov. Årsagen er, at den 'tunge' målgruppe, på anbringelsesstedet risikerer at påvirke den unge negativt. Derfor ser stedet gerne, at de unge, der kan rummes på andre steder, ikke flytter ind hos dem:

"Vi har bekymringer ved at få nogle unge, der måske ikke er så tunge, hvor de ikke er så kriminalitetstruede, og ikke er så gamle. Der er vi rimelig bevidste om smitteeffekt. Nogle gange afviser vi også, hvis vi tænker den unge er for 'nem'." (Medarbejder)

Et af anbringelsesstederne arbejder desuden med at placere de unge så hensigtsmæssigt som muligt i afdelingerne eller på værelsesgangene. Det sker for at undgå, at de unge fremprovokerer hinandens udfordringer unødvendigt. En leder fra anbringelsesstedet beskriver de faglige overvejelser, der ligger til grund:

"Vi er meget opmærksomme på, at vi ikke indskriver unge sammen med det, de skal forsøge at komme væk fra. Vi er ikke tvunget til at have dem i ét hus. Der hvor vi lykkedes er der, hvor vi matcher nogle, som ikke har noget tilfælles, fordi de trækker i forskellige retninger. Vi giver dem ro på nogle områder til at kunne gøre nogle andre ting." (Leder)

En tilsynskonsulent peger også på, at det er nødvendigt, at anbringelsesstederne overvejer, hvordan de unge placeres på anbringelsesstedet. Tilsynskonsulenten vurderer, at anbringelsesstederne skal kunne skærme de unge efter behov for at sikre den bedst mulige indsats. Det er særlig relevant på anbringelsessteder, hvor målgruppesammensætningen er blandet.

Regler for snak om kriminalitet blandt de unge

På flere af anbringelsesstederne har de også via en husorden fastsat regler for de unges samvær. På de specialiserede anbringelsessteder kan der være et særligt behov for at arbejde

med, hvordan kriminel adfærd og baggrund italesættes blandt de unge, da kriminaliteten er noget af det, alle de unge på stederne har tilfælles. På et af anbringelsesstederne beskriver de, hvordan de har tæt voksentilstedeværelse, når de unge er sammen. Det er for at forebygge, at de unge har en negativ afsmittende effekt på hinanden i forhold til kriminalitet. En afdelingsleder fortæller:

"Vi har et regelsæt om, at man ikke må snakke forhærdet om kriminalitet. Man må gerne snakke bearbejdende om det, hvor man stiller sig kritisk over for det. Vi tager det op, hvis de unge snakker forhærdende om det, og forholder dem til, hvorfor de synes det er fedt, at snakke om det på den måde." (Leder)

På samme anbringelsessted bruger de et tillidstrinsystem i det pædagogiske arbejde med de unge. Placeringen i systemet styrer blandt andet, om de unge må opholde sig flere sammen ad gangen eller ej. Formålet er at undgå situationer, hvor de unge kommer til at tale om kriminalitet. En leder forklarer:

"Det er den måde, hvor vi kan forebygge kriminel smitte. Hvis vi bare satte de her syv unge sammen og ikke havde nogen på det, så ville der hurtigt blive snakket om kriminalitet." (Leder)

Systemet består af tre trin, hvor trin 1 er den laveste grad af tillid, og trin 3 er den højeste. De unges adfærd og varigheden af de unges ophold på stedet afgør, hvilket trin de bliver indplaceret på via en erfaringsbaseret kvalificering.

De unges alder kan også spille en rolle i sammensætningen af målgruppen

Flere anbringelsessteder og tilsynskonsulenter fra socialtilsynene nævner, at de gør sig særlige overvejelser i forhold til, at børn under 15 år bliver anbragt sammen med ældre unge, uanset om børnene under 15 år også selv er kriminalitetstruede. På et af anbringelsesstederne prøver de at anbringe de yngste sammen på en afdeling for at skærme dem:

"Vi kan ikke indskrive en voldsom knivstikker på den afdeling, når det er der, vi har prøvet at samle vores 11, 12, og 13-årige drenge. De er også ballademagere, og har også væltet institutioner, men vi er alligevel nødt til prøve at beskytte dem [...] Det er noget, vi prøver at arbejde med internt at få holdt målgrupperne lidt adskilt." (Medarbejder)

SÆRLIGT PROBLEMATISK MED HELT UNGE

Nogle af de unge, vi har talt med, tænker også over alderen på de andre unge på stedet. En ung dreng over 15 år fortæller eksempelvis, at han og de voksne på stedet tager særlige hensyn til en ung dreng på 12 år:

"De voksne tager meget ansvar for ham. Jeg fik at vide inden han kom, at jeg ikke skulle spille sej over for ham, fordi jeg er en af de tungere drenge. Men hvad skal jeg også med en 12-årig. Han har udspurgt mig om hvad jeg sidder inde for og så videre, men jeg siger bare, at han skal passe sin skole." (Ung)

KAPITEL 4

Modtagelsen af de unge

I dette kapitel belyser vi anbringelsesstedernes modtagelse af de unge, herunder overleveringen mellem anbringelsesstederne, og den første tid efter de unge er flyttet til anbringelsesstedet.

UDVALGTE RESULTATER FRA KAPITLET

- Overleveringen fra et tidligere anbringelsessted varierer meget. Det hænger ofte sammen med, om skiftet er planlagt eller akut.
- I den første tid på det nye anbringelsessted har medarbejderne et særligt fokus på de unge, og der er en række praktiske forhold, som skal på plads.
- For unge, der kommer fra sikrede afdelinger, delvis lukkede pladser eller andre anbringelsessteder, hvor der er en mere struktureret hverdag, kan det i nogle tilfælde være svært at vænne sig til og administrere de åbne rammer den første tid

OVERLEVERING VED SKIFT I ANBRINGELSESSTED

Når de unge flytter til et nyt anbringelsessted er den røde tråd i indsatsen på tværs af anbringelsesstederne et centralt tema. Overleveringen mellem anbringelsesstederne har, ifølge anbringelsesstederne, betydning for det faglige, pædagogiske arbejde med de unge - og betyder også noget for de unges oplevelse af kontinuitet og tryk i anbringelsen.

**SKRIFTLIG OG
MUNDTLIG, PRAK-
TISK
OVERLEVERING**

FORSKELLIGE FORMER FOR OVERLEVERING

På baggrund af interviewene med anbringelsesstederne kan overleveringen ved et skift i anbringelsessted bestå af:

- Skriftlige beskrivelser af den unge, handleplaner, statusnotater og andre akter i den unges sag.
- Mundtlig dialog mellem anbringelsesstederne. Den mundtlige overlevering supplerer den skriftlige, og giver et opdateret billede af den unge, hvilket måske ikke fremgår af dokumenterne i sagen.
- En relationel og praktisk overlevering, hvor den unge eksempelvis besøger det nye anbringelsessted, møder pædagogerne fra det nye sted eller har en anden form for brobygning forud for eller i forbindelse med skiftet.

Brobygning skaber forudsigelighed

Enkelte af de otte anbringelsessteder har erfaringer med, at der er en decideret brobygning, når de modtager unge fra et andet anbringelsessted.

Brobygningen kan ske ved at medarbejdere fra det nye anbringelsessted besøger den unge, før den unge skal flytte. Den unge kan også besøge det nye anbringelsessted for eksempel sammen med en medarbejder fra det nuværende anbringelsessted, som den unge har en god kontakt til. Formålet med brobygningen er at skabe tryghed og forudsigelighed i anbringelsen. Den unge får mulighed for at forberede sig på skiftet, de nye rammer og medarbejdere, som den unge skal forholde sig til. Brobygningen er, ifølge anbringelsesstederne, med til at understøtte den bedst mulige start på et nyt anbringelsessted, fordi processen bliver gjort gennemskuelig for de unge. En afdelingsleder fra et anbringelsessted forklarer:

"Det er lige som alle os andre. Der adskiller de unge sig ikke. Det der med tryghed, gennemskuelighed, hvad kan jeg forvente, og hvad forventer de af mig. Hvor i landet skal jeg bo og hvordan ser der ud. Alle de ting, der kan hjælpe de unge med at danne sig et billede." (Leder)

Særligt når de unge flytter mellem afdelinger på samme anbringelsessted

De to anbringelsessteder, der både har åbne pladser, delvis lukkede pladser og sikrede afdelinger og særligt sikrede pladser, har særligt gode erfaringer med brobygningen, når de

unge flytter mellem afdelingerne internt på anbringelsesstedet. Da der er tale om afdelinger inden for det samme anbringelsessted, har de mulighed for at prioritere en gradvis overgang over en kortere eller længere periode. Ligeledes er det nemmere at sætte medarbejderressourcer af til arbejdet og at opbygge forskellige specialer ift. målgruppen bestående af kriminalitetstruede unge.

På et af anbringelsesstederne supplerer de brobygningen med, at en medarbejder fra den tidligere afdeling på anbringelsesstedet giver en mundtlig overlevering af den unge til et personalemøde. Det oplever medarbejderne som værdifuld viden, som de kan anvende i deres arbejde, når de modtager den unge.

På et af anbringelsesstederne er målgruppen kriminalitetstruede unge med sen udvikling eller mental retardering. Ifølge lederen stiller målgruppens behov for forudsigelighed og kontakten til medarbejderne også krav til, at overgange bliver så skånsomme som mulig. Dette gælder både for overgange mellem afdelinger, eller til og fra anbringelsesstedet.

Planlagte skift er ofte fra sikrede afdelinger

Flere af anbringelsesstederne vurderer, at det ofte er de situationer, hvor en ung har et planlagt skifte fra en sikret afdeling til et åbent anbringelsessted, der giver mulighed for at lave en god overlevering mellem anbringelsesstederne.

“Vi har oplevet, at det har fungeret rigtig godt, hvor vi har været på besøg inden. Det har primært været på sikrede afdelinger, for der ved man, at fristen for anbringelsen udløber. Så har vi mulighed for at hilse på de unge eller de kan komme og besøge os.” (Medarbejder)

Enkelte anbringelsessteder peger også på, at det er en fordel, at anbringelsesstedet kender til arbejdsmetoderne og strukturerne på de sikrede afdelinger, da det kan lette overleveringen af de unge.

Ved skift, der ikke er planlagt, er der ofte heller ikke en mundtlig overlevering

Interviewene på de otte anbringelsessteder viser, at der kan være stor forskel på, om der er en dialog med det tidligere anbringelsessted i forbindelse med et skift. Det opleves i nogle tilfælde som et problem, fordi overleveringen klæder pædagerne fra det nye anbringelsessted på til at tage imod den unge. En dialog understøtter, at vigtig viden om den unges adfærd, reaktionsmønstre og hverdag bliver givet videre.

FLERE ÅRSAGER TIL MANGLENDE OVERLEVERING

En medarbejder fra et anbringelsessted beskriver fordelene ved dialogen mellem anbringelsesstederne:

"Der kan være rigtig mange papirer om den unge, og det kan være svært at gennemskue, hvad der er essensen og den røde tråd. Hvad er i fokus lige nu? Det, der står i handleplanen, kan godt være nogle år gammelt, så hvad er det personlige her og nu billede og den røde tråd. Vi finder den selvfølgelig hen ad vejen, men det er rart at vide fra starten. Det er også mere trygt for den unge, der er med og hører, hvad der bliver sagt - så de ved, hvorfor vi ved ting om dem. Det gør noget godt for relationen." (Medarbejder)

Variationen skyldes især, at en del af skiftene mellem anbringelsesstederne har karakter af at være mere eller mindre akutte. Ved et skift, der ikke er planlagt, kan det være vanskeligt at sikre den samme gode overlevering, som ved et planlagt skift. Det kan der være flere grunde til:

- Skiftet sker meget hurtigt og eventuelt på et ydertidspunkt - eksempelvis om aftenen eller i weekenden.
- De unge har boet på gaden eller hjemme i en periode, hvor kontakten til kommunen har været sporadisk. Derfor er der ikke nogen medarbejdere, der har kendskab til de unge og kan stå for overleveringen.
- Relationen mellem den unge og medarbejderne på det tidligere anbringelsessted er blevet så belastet, at medarbejderne ikke kan eller vil medvirke til et samarbejde eller dialog om den unge.

"Nogle af de unge, vi får, har slidt opholdsstedet rigtig tyndt, og der kommer en menneskelig reaktion på, at de bare skal have den unge væk. Der er det ærgerligt, at medarbejdere og ledere ikke er professionelle nok. I den anden ende har vi en ung, der flytter lige om lidt. Vi har foreslået det nye opholdssted at holde et møde, men de siger, at det ikke er nødvendigt, fordi de har hans papirer." (Leder)

Anbringelsesstederne kan ikke altid genkende beskrivelserne af de unge

Rammerne og relationerne på tidligere anbringelsessteder kan have betydning for, hvordan de unge opfører sig og bliver opfattet af medarbejderne. Det er flere af anbringelsesstederne opmærksomme på, når de ser på, hvordan den unge er blevet beskrevet af sagsbehandlere og tidligere anbringelsessteder. På den måde forsøger anbringelsesstederne at undgå at være forudindtagede om de unge og deres problemer.

BESKRIVELSER AF DE UNGE ER KONTEKST AFHÆNGIGE

"Vi arbejder meget konfliktnedtrappende og generelt søger vi at undgå konflikter, så har vi haft erfaringer med nogen som har haft mange konflikter på andre bosteder, de kan godt komme her og være en helt anderledes type borger, end der er beskrevet. Så vi er nøje med, hvad der ligger til grund for beskrivelsen, miljøet, de bliver beskrevet i. Vi er åbne og ikke bare bedømmer ud fra, hvad der står skrevet om den unge." (Leder)

Lederne på et andet anbringelsessted giver udtryk for en lignende forståelse af, at den måde de unge bliver beskrevet på, skal læses med kritiske øjne. De beskriver mængden af informationer, de får om de unge på forhånd, som en balancegang:

"Det er balancegangen imellem at have en masse viden om en ung og så møde dem som det menneske, de er. Det er der, vi skal være professionelle. Vi skal ikke begå de samme fodfejl, men vi skal give dem ny chance." (Leder)

DE FØRSTE UGER PÅ ANBRINGELSESSTEDET

HJÆLPER DE UNGE GODT PÅ PLADS

Når de unge er flyttet ind, er der forskellige forhold og opgaver på anbringelsesstederne, der er særlig fokus på. Det indbefatter typisk i første omgang at få den unge godt på plads på stedet. De unge får også forklaret og gennemgået reglerne på stedet.

På nogle af stederne får de unge tildelt en kontaktperson. Et sted beskriver, at kontaktpersonen har en særlig opgave i at hjælpe den unge med at få indrettet sit værelse og købe diverse møbler og personlige ejendele. Den pædagogiske vinkel er, at medarbejderen og den unge får mulighed for at tilbringe tid sammen og etablere en relation.

Nogle af anbringelsesstederne har en decideret indslusningsperiode, hvor de voksne er sammen med den unge stort set hele tiden. På et sted foregår det i en ekstern bolig, der ligger på matriklen, men er lidt afsondret fra resten af pladserne. På et andet sted foregår det på afdelingerne sammen med de andre unge. Her er medarbejderne opmærksomme på, at den unge ikke skal være alene sammen med de andre beboere, før den unge er faldet til.

Særlig opmærksomhed på vilkår for ungdomssanktion og domme

Samtlige af de otte anbringelsessteder har fokus på, at vilkårene for anbringelsen af de unge, der er anbragt på en ungdomssanktion eller afsoner en dom på den åbne plads, er fuldstændig klare. Det er noget af det, der adskiller modtagelsen

Den anbringende myndighed kan være kommunen, Ungdomskriminalitetsnævnet eller retten.

af kriminalitetstruede unge fra modtagelsen af andre unge, der bliver anbragt på de åbne pladser.

Anbringelsesstederne skal vide, hvad den unge må og ikke må, og hvordan de skal handle, hvis den unge bryder vilkårene. Det kræver et tæt samarbejde med den myndighed, der har anbragt den unge. De klare rammer er også med til at sikre, at den unge oplever, at det har konsekvenser, hvis vilkårene for anbringelsen ikke bliver overholdt.

"Ved de unge, der kommer fra sikrede, er det noget med fra start af at forsøge at have så tydelig en ramme som muligt. Få sagsbehandleren til at fortælle mig præcis hvornår jeg skal reagere. Hvornår hedder det tilbageførsel og hvad skal der til? Det kan være sådan noget med 'hvis den unge ikke opfører sig ordentligt men', det er et vidt begreb. Er det for eksempel, at den unge slår? Det har den unge også brug for." (Leder)

SIKKERHEDS- HENSYN

På åbne anbringelsessteder er det tilladt at gennemgå de unges ting, når der er en begrundet mistanke om, at de unge er i besiddelse af fx stoffer eller våben.

Sikkerhed ved modtagelsen

Endelig kan der være nogle sikkerhedshensyn, som anbringelsesstederne iagttager. Det kan eksempelvis være helt konkret at gennemgå den unges bagage ved ankomsten for at sikre, at de unge ikke tager stoffer eller noget, der kan bruges som våben, med ind på stedet. Et af anbringelsesstederne fortæller, at de i meget sjældne tilfælde har oplevet, at de unge har haft våben eller stoffer på sig, når de modtager unge fra sikrede afdelinger.

Af hensyn til sikkerheden kan det også være nødvendigt, at anbringelsesstedet foretager en vurdering af, om der er noget, medarbejderne skal være særligt opmærksomme på i forhold til karakteren af den kriminalitet, den unge har begået.

De unge skal ofte falde til, før det pædagogiske arbejde kan begynde

På flere af anbringelsesstederne oplever de, at de unges adfærd kan være væsentlig mere afdæmpet og uproblematisk end forventet, de første uger efter de unge er flyttet ind. De unge er ofte mere tilbageholdende, overholder reglerne på stedet og ser medarbejderne an. Når de første uger er gået, begynder medarbejderne at se de unges reelle reaktionsmønstre, og de unge fremstår ofte mere udfordrede. Ifølge anbringelsesstederne hænger det sammen med, at de unge falder til og føler sig bedre tilpas. Det er først her, medarbejderne kan begynde at arbejde med den u hensigtsmæssige adfærd, som de unge kan have.

Nogle af de unge fortæller også, at der kan gå en periode inden de falder til og giver udtryk for deres egentlige opfattelse

af rammer og regler på stedet. En ung beskriver eksempelvis sin første tid på det åbne anbringelsessted:

"De første uger var det fint nok, men bagefter var jeg nok noget af en led satan at have med at gøre." - Ung

"De første uger gik fint nok, jeg fik noget tid for mig selv, hvor jeg kunne falde til og snakke med de andre unge. Der var ikke nogen regler, der blev presset ned over hovedet på mig. Men så ville jeg gerne besøge min familie, hvor der skulle en pædagog med. Det syntes jeg, var fair nok. Men jeg syntes, pædagogen skulle køre igen, når han havde sagt hej, men han havde fået at vide fra min sagsbehandler, at han skulle blive der. Det skulle han i tre måneder på alle hjemmebesøg. Jeg tolkede det sådan, at hvis de var lede over for mig, var jeg det også over for dem. De første uger var det fint nok, men bagefter var jeg nok noget af en led satan at have med at gøre. Hvis de bad om noget, svarede jeg flabet og nægtede at gøre det, men det gjorde bare alting værre. Til sidst fik jeg slet ikke lov til at tage hjem." (Ung)

De unge kan have svært ved at håndtere de åbne rammer

Unge, der flytter fra sikrede afdelinger til åbne anbringelsessteder, møder nye rammer for anbringelsen, som kan være en udfordring at være i og administrere. Der kan også være tale om skift fra åbne anbringelsessteder med en del struktur til anbringelsessteder, hvor der er væsentlig færre regler og rammer på stedet. Det viser interviewene med de unge og med anbringelsesstederne. De unge har som oftest behov for at vænne sig til en større grad af frihed, der følger med at være anbragt på et åbent anbringelsessted.

"Det var mærkeligt, da jeg kom ude fra den sikrede, fordi jeg pludselig havde en telefon, og der var alle mulige andre mennesker. Det var svært at styre den frihed, jeg fik. Da vi var på den sikrede, var vi skærmet for alt, så det var lidt mærkeligt at komme ud af det." (Ung)

Flere af de unge, vi har talt med, er glade for den større grad af frihed, der er på de åbne anbringelsessteder. Nogle er samtidig bevidste om, at de har brug for at strukturere forskellige aspekter af deres hverdag, hvis de skal lykkes med at overholde regler og vilkår for anbringelsen. En ung forklarer:

"Al den frihed kunne jeg ikke helt holde til" - Ung

"Da jeg havde været her i 14 dage, endte det med, at jeg fik telefon- og Ipad tid. Der var simpelthen for mange, der skrev til mig og spurgte, hvad der var sket. Al den frihed kunne jeg ikke helt holde til. Jeg kom gerne en time eller to for sent hjem, fordi jeg gerne ville nyde, at jeg kunne være ude. Det var hårdt at gå fra at være indespærret i 7 mæne-

KRÆVER TILVÆNNING

der med den samme luft og de samme mennesker hele tiden, uden at jeg oplevede noget nyt. Så da jeg først kom ud, var det noget med at give den fuld gas. Det var mig selv, der gav mig telefon- og Ipad tid, for jeg kunne mærke, at jeg ikke kunne styre det, og jeg var bange for, at det ville gå galt. Der var for mange fristelser.” (Ung)

Anbringelsesstedernes erfaring er, at de unges reaktion på overgangen er forskellig. Det kan dog også handle om de unges præferencer for strukturen i hverdagen generelt, og ikke alene knytte sig til, at de har svært ved at vænne sig til de åbne rammer.

Nogle af de unge formår at overholde reglerne på anbringelsesstedet og eventuelle vilkår for anbringelsen og kommer tidligt ind i en positiv udvikling. Andre unge har brug for en længere tilvænning. En medarbejder fra et af anbringelsesstederne forklarer eksempelvis:

”Nogle af dem, der kommer fra sikrede er vant til det der med, at de ikke bare kan rømme, ligesom de kan her - ikke at de skal gøre det. Den frihed har de svært ved at styre eller være i. Sådan er det for nogle. Andre trives godt i det, kan slappe af og få talt om de ting, der fylder og få arbejdet med sig selv.” (Medarbejder)

Større krav til selv at administrere regler

Et aspekt af udfordringerne ved at rykke fra sikrede til åbne rammer er, at de unge selv skal administrere reglerne og strukturen på anbringelsesstedet. Det står i kontrast til de sikrede afdelinger, hvor medarbejderne i langt højere grad administrerer de unges hverdag på tæt hold.

Det bliver dermed en del af det pædagogiske arbejde for de åbne anbringelsessteder at lære de unge, at påtage sig ansvaret for at overholde regler og indgå i strukturer på stedet. En leder fra et anbringelsessted beskriver udfordringen for de unge:

”Det der kan være svært for dem er, at de kommer herud til os, og så synes de pludselig, der er mange regler. Forskellen er jo bare, at de har fået noget ansvar for at administrere reglerne. På de sikrede var der kun en regel, og det var, at man skal gøre, hvad der bliver sagt. Det kan godt være svært for nogen af dem. De synes godt nok, der er mange regler. Det er svært for dem i starten”. (Leder)

SKAL SELV ADMINISTRERE REGLER

KAPITEL 5

Pædagogisk praksis

I dette kapitel beskriver vi anbringelsesstedernes pædagogiske praksis i indsatsen til de unge. Kapitlet indeholder beskrivelser af:

- Faglige tilgange og konkrete redskaber
- Struktureringen af de unges hverdag
- Brug af husordener
- Brug af behandlings- og udviklingsplaner
- Konflikt håndtering
- Håndtering af rømning
- Arbejdet med stofmisbrug
- Særlige tiltag i forhold til de unges udvikling og trivsel
- Arbejdet med overgangen til voksenlivet

UDVALGTE RESULTATER FRA KAPITLET

- De besøgte anbringelsessteder arbejder med forskellige pædagogiske metoder, men har en sammenlignelig overordnet pædagogisk tilgang til de unge, der tager afsæt i dialog og relationsarbejde.
- De faglige tilgange på alle anbringelsesstederne er de samme, uanset om de unge er kriminalitetstruede eller anbragt på grund andre problemer. Den konkrete indsats til de unge kan dog være forskellig og tilrettelægges blandt andet ud fra den unges baggrund, alder, formålet med anbringelsen og endelig særlige vilkår for anbringelsen.
- Der er væsentlige forskelle i, hvor struktureret de unges hverdag er på tværs af institutionerne. Variationen spænder fra at de unges hverdag er skemalagt, fra de står op til de går i seng, til steder hvor der stort set ikke er nogen strukturering af de unges tid i løbet af dagen.

PÆDAGOGISKE TILGANGE OG METODER

Den pædagogiske tilgang på anbringelsesstederne udgør en overordnet faglig ramme for indsatsen og arbejdet med de unge, der er anbragt på stedet. Der findes en række forskellige faglige pædagogiske tilgange til arbejdet med kriminalitetstruede, udsatte og udadreagerende unge.

Blandt de otte anbringelsessteder anvender de en række tilgange, som er kort beskrevet i tabel 1.1 nedenfor. Nogle af

stederne arbejder ud fra en af tilgangene mens andre af stederne arbejder ud fra en kombination af faglige tilgange.

På baggrund af interviewene med anbringelsesstederne fremgår det, at der er en række fællestræk ved de forskellige faglige tilgange. Anbringelsesstederne arbejder med at skabe forståelse for og ændring af uhensigtsmæssig adfærd og tanke-mønstre hos den enkelte unge. Derudover er et fællestræk ved anbringelsesstedernes pædagogiske arbejde, at de er opmærksomme på, at den faglige tilgang skal tilpasses den enkelte unges forudsætninger. Samtlige steder peger på, at de forsøger at tilrettelægge indsatsen, så den er meningsfuld for den enkelte unge.

Den pragmatiske og individuelt tilrettelagte tilgang understøttes af flere tilsynskonsulenters erfaringer, der viser, at anbringelsesstederne opnår de bedste resultater, når de forsøger at imødekomme de unges behov fremfor at lægge sig fast på særlige tilgange og metoder i indsatsen.

Anbringelsesstederne udmønter den faglige tilgang gennem samtaler og arbejde med relationen til de unge. Det er noget, både de unge og medarbejderne fremhæver som betydningsfuldt for de unges trivsel og udvikling under anbringelsen. Det kan blandt andet hænge sammen med, at de unge har oplevet en række svigt fra voksne i deres liv - både forældre, men også sagsbehandlere og medarbejdere på tidligere anbringelsessteder, hvor der er sket et sammenbrud i anbringelsen. En medarbejder forklarer eksempelvis:

”De møder voksne, der holder det, de lover. Troværdige voksne, der er der, selvom de unge laver lort i den.” (Medarbejder)

I en tidligere undersøgelse, Ankestyrelsen har gennemført, om trivsel blandt børn anbragt på døgninstitutioner og opholdssteder er en af konklusionerne også, at relationen til de voksne er noget af det, der har betydning for, om børn trives på anbringelsessteder.

Tilgangen der er baseret på samtaler og relationsdannelse betyder også noget for de unge. Flere af de unge fortæller, at relationen til medarbejderne, både gode og dårlige relationer, har betydning for dem og hvordan de har det på stedet. De er særligt optagede af, at medarbejderne tager sig tid til at tale med dem og få en forståelse af deres oplevelser, fremfor at skride direkte til brug af konsekvenser. En ung fortæller her om oplevelsen af en tidligere ansat afdelingsleder:

”Vi havde en afdelingsleder og han tænkte kun på at straffe os i stedet for at komme ned og snakke med os om det. Han ringede også altid til os i stedet for at komme ned og

Læs Ankestyrelsens undersøgelse om trivsel blandt børn anbragt på opholdssteder og døgninstitutioner [her](#).

snakke med os. Det syntes jeg var lidt mærkeligt, for vi var jo kun 15 år." (Ung)

En ung, der bor på et andet anbringelsessted fortæller også om hans oplevelser med de voksne på stedet. Den unge er tidligere kommet dårligt ud af det med en af de voksne, men oplever, at det er blevet bedre, og at de voksne generelt er meget lydhøre:

"Der er en af dem, jeg har haft mange problemer med. Han har ikke kunnet lide mig og jeg har ikke kunnet lide ham. Der har ikke været slåskampe, men ved den mindste diskussion er jeg blevet straffet af ham. Det har vi fået rettet op på. Man kan altid snakke med de voksne om det mindste, der er. Hvis du mangler smøger, har et problem eller er ked af det, så skal man bare spørge. Har de ikke tid, så finder de tid. De lytter også, når vi snakker med dem. Selvom det er en streng afdeling, så lytter de. Også hvis jeg for eksempel siger, at jeg har en rigtig dårlig dag og beder om bare lige at være mig selv. Jeg har for eksempel fået lov til at løbe ture på grund af mine aggressioner." (Ung)

Det kan dog også være vanskeligt for de unge at danne en tæt relation til en medarbejder, fordi de er tidligere i deres anbringelsesforløb har oplevet, at medarbejderne, de var kommet tæt på, kan forsvinde pludseligt ud af deres liv. Det forklarer en af de unge:

"Jeg har oplevet at have pædagoger tæt på mig i en meget stor del af mit liv. Hvis man knytter sig til en pædagog, får tæt kontakt til ham og snakker med ham, hver gang han er der, og så er han lige pludselig væk. Så spørger man sig selv: hvorfor er han væk? Er det fordi, han er blevet fyret, har fået et andet job eller noget helt andet. Hvorfor knytte et bånd til en, man ikke ved om bliver her, eller hvor lang tid han er her. Så vil jeg hellere bare snakke med min kæreste eller min bror om det." (Ung)

TABEL 5 OVERSIGT OVER FAGLIGE TILGANGE PÅ ANBRINGELSESSTEDERNE

Faglig tilgang	Beskrivelse
Low arousal	Faglig tilgang hvor fagpersoner via egen adfærd understøtter den unges trivsel og udvikling af nye strategier til mere hensigtsmæssig adfærd i udfordrende situationer. For eksempel ved at støtte den unge i at undgå konfronterende situationer.*
Narrativ tilgang	Faglig tilgang, der har fokus på de fortællinger, som den enkelte fortæller om sig selv eller som fortælles om personen. Formålet er at se nye muligheder i personens liv.**
Motiverende samtaler	Personcentreret og guidende faglig tilgang der har til formål at øge paratheden til forandring over for en bestemt uhensigtsmæssig adfærd.*
Adfærdsterapeutisk tilgang	Faglig tilgang, der har fokus på den enkeltes adfærd. Formålet er at ændre adfærden i en bestemt retning.**
Kognitiv terapi	Faglig tilgang hvor der er fokus på sammenhængen og den gensidige påvirkning mellem tanker, følelser, krop og handlinger. Formålet er at ændre tanker og handlinger for at opnå mere positive følelser.**
Konsekvenspædagogik	Faglig tilgang hvor der er fokus på at reflektere over handlinger og konsekvenserne af handlingerne løbende med henblik på at ændre adfærd.**

Kilde: *) Vidensportalen, Socialstyrelsen. **) [Begrebsdatabasen](#) tilknyttet Tilbudsportalen

Konkrete redskaber og metoder

Fem af de otte anbringelsessteder benytter forskellige konkrete redskaber og metoder som et supplement til indsatsen til de unge. Det drejer sig om:

- **ART - Aggression Replacement Training**

Et program der henvender sig til børn i alderen 4-20 år og som består af 30 timers gruppetræning. Formålet er blandt andet at træne sociale færdigheder, evnen til selvbeherskelse, herunder at kontrollere vredesudbrud, og udvikle evnen til at ræsonnere moralsk og empatisk.

- **NADA - National Acupuncture Detoxification Association**

Øreakupunktur der blandt andet kan bruges ved stress, afhængighed, personlig udvikling og psykiatriske symptomer. Metoden kan ikke stå alene og anvendes derfor typisk som et supplement til andre indsatser. På anbringelsesstederne anvender de eksempelvis metoden til at afhjælpe hovedpine i løbet af skoledagen eller som en del af en aktivitet om aftenen, hvor både medarbejdere og unge deltager.

- **ADL - Almindelig Daglig Levevis**

ADL-træning går ud på at træne de unge i at klare praktiske opgaver selv som en del af den pædagogiske indsats over for de unge. På anbringelsesstedet, der anvender metoden, træner de

Redskaber og metoder stederne bruger:

ART - Aggression Replacement Training

NADA - National Acupuncture Detoxification Association

ADL - Almindelig Daglig Levevis

PAS - Pædagogisk Analyse System

**LANGS PROCES ER
BÅDE
STYRKE OG
UDFORDRING**

eksempelvis at købe ind og hjælpe til med at tilberede måltider på stedet. Stedets målgruppe består af unge, der foruden kriminel adfærd er karakteriseret ved sen udvikling eller mental retardering.

- **PAS – Pædagogisk Analyse System**

PAS er en form for test, der kan bruges til at udrede de unges kompetencer og potentiale i forhold til indlæring. Redskabet kan give anbringelsesstedet en ide om, hvordan de unge tager imod informationer og lærer bedst. Det kan for eksempel være, at nogle unge er visuelt orienterede og let mister overblikket, når de får beskeder. Så kan medarbejderne tage højde for det, når de taler med de unge.

Styrker og udfordringer ved den pædagogiske praksis

Anbringelsesstederne peger alle på, at arbejdet med de unge er en langstrakt proces. Den pædagogiske praksis går ud på at forsøge at ændre på de tanke- og adfærdsmønstre, som de unge har udviklet, og det arbejde tager tid.

Anbringelsesstederne fremhæver, at styrken ved den pædagogiske praksis over for de unge er, at det er en tilgang, der kan skabe varige ændringer hos unge, med problematisk adfærd.

Ifølge nogle anbringelsessteder kan udfordringen samtidig være, at det er en langstrakt proces, hvor udviklingen også er afhængig af relationerne mellem de unge og medarbejderne. Der er ikke nogen garanti for, at det lykkes at hjælpe den unge til at få et liv, hvor de trives, er selvstændige og en aktiv del af samfundet.

For en del af de unge må anbringelsesstederne justere målsætningen for indsatsen. De må i stedet fokusere på at skabe de bedst mulige betingelser i en svær tilværelse, der kan være præget af mistroivsel, misbrug og fængselsdomme.

”Vi arbejder rigtig meget med motivation. Vi kan sagtens fortælle de unge, hvad der rigtigt, men det er bedre, hvis vi kan få dem til at synes, at der er noget, der skal være anderledes. Det er også vigtigt at sige, at en del unge ikke synes, det er fedt at komme her og er i opposition til rammen og behandlingen. Det kan godt tage lang tid, fordi det handler om relationen. De har så mange nederlag, så de stoler ikke på nogen voksne, og det tager nogle gange lang tid at få den relation til de unge.” (Leder)

De åbne rammer kan både være en udfordring og en styrke

Som beskrevet i kapitel 4 om modtagelsen af de unge, kan det være en udfordring for de unge at fungere i rammerne og indsatsen, der er på de åbne anbringelsessteder. De unge kan have svært ved at administrere friheden, der er på et åbent

anbringelsessted, i forhold til en sikret afdeling eller ungdomsfængsel. De unge i målgruppen har ofte problemer med misbrug foruden problemerne med kriminalitet, som kan fortsætte under anbringelsen. Flere af anbringelsesstederne peger på, at rammerne på et åbent anbringelsessted gør det svært at forhindre. Det er noget anbringelsesstederne arbejder med i den pædagogiske indsats, men det bliver italesat som en løbende udfordring.

"Man kan godt stå med et smadret værelse eller nogle voldsomme verbale toner i huset, som ikke er ok. Udfordringen kan så være at italesætte over de andre unge, at det ikke er okay, det der sker her, men at han skal have en chance ham, der lige er kommet, eller han har det svært, fordi der lige er sket noget." (Medarbejder)

Omvendt opleves det som en styrke ved de åbne rammer, at anbringelsesstederne er nødt til at udvise tillid til den unge. Det gør både, at den unge selv er nødt til at være motiveret til at deltage i uddannelse eller det pædagogiske arbejde, og at medarbejderne kan vise, at de er der for den unge og kan rumme ham/hende, selv når de begår fejl. Det sidste er noget, som flere steder fremhæver som noget de unge har manglet i deres tilværelse.

SKELNEN MELLEM KRIMINALITETSTRUUDE UNGE OG ANDRE UNGE

Ifølge anbringelsesstederne tager de afsæt i den samme pædagogiske tilgang i arbejdet med samtlige unge, der er anbragt på stederne. Samtlige anbringelsessteder lægger vægt på, at de ikke differentierer i det pædagogiske arbejde med de unge alene ud fra, om de unge er kriminalitetstruede.

At de unge er kriminalitetstruede, udløser dermed ikke i sig selv en særlig pædagogisk tilgang eller indsats under anbringelsen på de åbne anbringelsessteder. Kriminel adfærd kan dog være en del af det samlede billede, anbringelsesstederne ser på, når de tilrettelægger en individuelt tilpasset indsats for de unge.

En række forhold kan have betydning for differentierede indsatser

På samtlige otte anbringelsessteder tilrettelægger de arbejdet med de unge individuelt, og derfor kan der godt være forskel på indsatsen til de unge. Indsatsen tilrettelægges på baggrund af en række forhold:

**KRIMINALITET ER
BLOT ÉT AF FLERE
FORHOLD**

- Et bredt blik på hvad de unge har med i bagagen, når de kommer på stedet. Det kan være tidligere anbringelser, familieforhold, adfærd, kognitivt funktionsniveau og skolegang.
- De unges alder kan også have betydning for indsatsen. En 12-årig kan have behov for en anden indsats, end en ung på 17 år har. På trods af at begge unge har begået kriminalitet, og udviser den samme udadreagerende adfærd.
- Anbringelsesstederne tager også højde for målene for den unges anbringelse, som er fastsat fra myndighedernes side. De vil typisk fremgå af den kommunale handleplan.
- Endelig har særlige vilkår for anbringelsen betydning for arbejdet med den enkelte unge. Hvis den unge er anbragt som led i en ungdomssanktion eller på en dom med vilkår, vil der være nogle rammer for, hvad de unge må og ikke må. Det fremgår også, hvordan anbringelsesstedet skal reagere, hvis rammerne ikke bliver overholdt. Det kan eksempelvis være ved rømning, hvilket bliver beskrevet i afsnittet om rømning senere i dette kapitel. Her har pædagogerne eksempelvis flere beføjelser over for unge, der er anbragt på delvis lukkede vilkår end unge, der er anbragt på åbne vilkår.

Nogle tilsynskonsulenter har eksempelvis erfaring med, at anbringelsessteder er nødt til at afsætte ekstra medarbejder ressourcer, fordi unge, der også har begået kriminalitet, har brug for en massiv indsats. I de tilfælde spiller de unges nuværende adfærd dog reelt en større rolle i tilrettelæggelsen af indsatsen, end den kriminalitet, den unge har begået, gør. De peger på, at det er de øvrige problemer, den unge har, der i lige så høj grad kommer til at definere indsatsen:

"Generelt fylder de her unge rigtig meget. Det er unge, der er i misbrug, stikker af, rømmer gang på gang og skal følges til netværket for at sikre, at de kommer derhen. Så de kræver rigtig meget, tænker jeg." (Tilsynskonsulent)

De unge har grundlæggende behov for de samme indsatser uanset om de er kriminalitetstruede eller ej

Anbringelsesstederne peger på, at de grundlæggende principper og metoder i den pædagogiske indsats de tilbyder, er nogen der er relevante for alle unge, der bliver anbragt hos dem. Det skyldes, at de unge ikke kun er kriminalitetstruede men har en række andre problemer kombineret med kriminaliteten. Som beskrevet i kapitel 3 om målgruppen, kan det eksempelvis være misbrug eller diagnoser på psykiske lidelser eller adfærdsmæssige forstyrrelser. Indsatsen de unge har brug for, er således karakteriseret ved mange af de samme forhold, som unge, der ikke har begået kriminalitet, har brug for.

**SAMME
PÆDAGOGISKE
TILGANG UANSET
GRUNDLAGET**

På et anbringelsessted fremhæver lederen desuden, at en del af de unge, der ikke er anbragt fordi de er kriminalitetstruede, også har begået kriminalitet, som de måske ikke er blevet fanget i. Derfor oplever lederen, at det ikke giver det mening at skelne i den pædagogiske indsats alene på baggrund af om den unge er anbragt fordi de er kriminalitetstruede eller ej.

"Vi har jo lige så mange her, som kunne have haft en sanktion, men som ikke har fået det. Eller som måske er blevet grebet halvandet år før, de kunne få en sanktion."
(Leder)

Åbne anbringelsessteder, der ligger i forbindelse med delvis lukkede pladser

På det ene af de to åbne anbringelsessteder, der ligger i forbindelse med delvis lukkede pladser, kan hvert enkelt værelse tilpasses til enten at være en åben eller en delvis lukket plads. De unge på forskellige anbringelsesvilkår bor og opholder sig derfor i de samme bygninger. Medarbejderne arbejder med unge på begge typer af anbringelsesvilkår dagligt. Her er der heller ingen skelnen mellem den pædagogiske tilgang til de unge i indsatsen. Som beskrevet nedenfor, så tilrettelægger anbringelsesstederne dog altid indsatsen til de unge individuelt. Forskelle i indsatsen til de unge på delvis lukkede og åbne vilkår handler derfor udelukkende om, at der er forskellige beføjelser over for de unge. Lovgivningsmæssigt er der flere beføjelser over for unge på delvis lukkede anbringelsesgrundlag, sammenlignet med unge på åbne anbringelsesgrundlag, jf. voksenansvarslovens §§ 12 og 13. Det gør sig gældende i situationer, hvor de unge rømmer eller vurderes at være i fare for at rømme, og hvor der er risiko for, at den unges sundhed eller udvikling vil lide alvorlig skade i forbindelse med en rømning, herunder en risiko for behandlingssammenbrud.

For at imødekomme de forskellige lovgivningsmæssige rammer for arbejdet med de unge, får medarbejderne løbende undervisning i gældende lovgivning. Her arbejdes der med efteruddannelse og dialog mellem medarbejdere og ledelse, som skal klæde medarbejderne på til arbejdet.

På det andet anbringelsessted, hvor der er delvis lukkede pladser i forbindelse med de åbne pladser, er organiseringen anderledes, med 1:1-normering grundet målgruppen af kriminalitetstruede unge med sen udvikling eller mental retardering. Der oplever de derfor ikke det samme behov for at have fokus på forskellige anbringelsesgrundlag i det daglige pædagogiske arbejde, fordi medarbejderne i vid udstrækning kun skal forholde sig til en enkelt ungs anbringelsesgrundlag.

STRUKTUREN PÅ DE UNGES HVERDAG VARIERER

Blandt de otte anbringelsessteder er der forskel på hvor strukturerede de unges hverdag er. Nogle steder har en omfattende struktur for dagene, hvor tiden, fra de unge står op, til de går i seng, er skemalagt. Andre steder har meget lidt struktur og få fastlagte aktiviteter for de unge.

- På tre af de otte steder er de unges hverdag som udgangspunkt skemalagt fra de står op, til de går i seng.
- På to steder arbejder de også med en del strukturering af de unges hverdag, men der kan også være unge, hvis dage i mindre grad er skemalagt.
- På to af anbringelsesstederne har de meget få fastlagte strukturer.
- Endelig er der et af anbringelsesstederne, hvor der også er mindre fast struktur men hvor enkelte unge, der har brug for det, har faste ugeskemaer.

BRUGER TYPISK DAGSSKEMAER

Høj grad af struktur

På de steder, hvor der er en høj grad af struktur, arbejder de typisk med dagskemaer for de unge. De unge kan se, hvornår de forventes at stå op, spise morgenmad, samt være i uddannelses- og beskæftigelsestilbud. Ligeledes kan de se, hvornår det forventes at de udfører pligter på anbringelsesstedet, spiser aftensmad og ikke mindst hvornår de unge har pauser og fritid i løbet af dagen. De skemalagte aktiviteter kan også omhandle, at de unge selv skal finde på noget, de har lyst til at lave sammen. De unge inddrages desuden i at arrangere aktiviteter, samt i madplanerne, de steder, hvor de selv laver mad. Her er der tale om nogle af de anbringelsessteder, der er specialiseret i kriminalitetstruede unge.

En ung, der bor på et af de steder, hvor der er en høj grad af struktur, fortæller, at han ikke var vant til, at hverdagen var så struktureret, da han flyttede ind. Det krævede tilvænning men efter noget tid, er det blevet mere normalt for ham. Han forklarer, hvordan en typisk hverdag og uge er struktureret:

"Vi starter med at gå i bad, vi har ca. et kvarter til det hver. Så er der værelsestjek efter vi har været i bad, vi får vores smøger, ryger en cigaret, spiser morgenmad og så går vi en lille morgentur. Ellers er det i skole, hvor det er meget

ligesom en normal skoledag, men med flere og længere pauser. I skolen har vi alle de fag, vi skal have. Ellers har vi også værkstedfag, som mere er praktiske opgaver som at bygge et skur, male osv. Det er mere praktisk og sjovt. [Efter skole] har vi et kvarter til at ryge af, inden der er stilletime. Tirsdag og torsdag skal vi enten ud og svømme eller træne. De fleste vælger træning, men jeg har også været ude og svømme en enkelt gang. Mandag og fredag rengører vi toiletter og værelser. Torsdag har vi husrengøring, hvor vi rengører hele huset og køkkenet osv. En dag om ugen har vi madlavning og oprydning i køkkenet efter. Det har hver person en gang om ugen. Om mandagen og fredagen har vi handledag, hvor vi kan købe cigaretter og drikke sodavand, som vi ellers ikke må få her, fordi vi ikke må drikke noget med sukker i. Efter mad er der afslapning eller vi spiller noget bold." (Ung)

Den unge fortæller, at der også er en del fritid, hvor de unge selv bestemmer, hvad de vil lave.

STRUKTURER KAN TILPASSES DE UNGE

Skema for de unges dag,
anbringelsessted der ligger på
landet

uge 37 Tors d. 12/9	
07.00	Godmorgen
07.40	Morgenmad
08.00	Gør sig klar
08.15	Vadervisning
12.00	Frokost
14.00	Overdø
15.00	Samling
15.15	AFDELINGSRENSNING
16.45	Pause
18.00	Aftensmad
18.30	Pause
19.00	Nyheder
19.30	FFA/INDØB
21.00	SA
22.15	Børste tænder
22.30	Go' nat

Til trods for at der er en grundlæggende høj grad af struktur på stederne, beskriver interviewpersonerne også, at der er mulighed for at tilpasse strukturen til den enkelte unge. Det er gennemgående for alle otte anbringelsessteder, at de forsøger at fastsætte strukturen ud fra de unges behov. Samtidig skal det være inden for de pædagogiske og strukturelle rammer på stedet.

Udfordringer og styrker ved en høj grad af struktur

Et af anbringelsesstederne beskriver, at fordelene ved at strukturere de unges dage er, at de unge bliver mere rolige, fordi de har nogle meget faste rammer. Det giver ro til at arbejde med de unge. Der kan være tale om unge, som har udfordret tidligere anbringelsessteder med deres udadreagerende adfærd. Det oplever anbringelsesstedet ikke, og de tilskriver blandt andet strukturen på stedet en del af årsagen til det.

Et af de anbringelsessteder, der har en mindre grad af struktur, peger på, at skemalagte dage og meget faste rammer kan virke belastende for de unge, som ikke kan honorere de høje krav, det stiller. Det kan eksempelvis være unge, der gang på gang kommer for sent hjem, eller ikke kan deltage i pligterne på stedet. Risikoen er, at de unge oplever mange nederlag, når det ikke er muligt for dem at fungere i de faste rammer. Nederlagene kommer til at modarbejde de unges udvikling og gør arbejdet med de unge mere vanskeligt end nødvendigt.

Mindre fast struktur

De anbringelsessteder, der har en lav grad af struktur for de unges hverdag, har typisk nogle grundlæggende rammer, som

STRUKTUR EFTER BEHOV

de unge skal overholde i stedet. Det omfatter eksempelvis hvornår de unge skal stå op, være tilbage på anbringelsesstedet om aftenen, eller hvornår de skal deltage i uddannelses- eller beskæftigelsestilbud.

Blandt de anbringelsessteder, som ikke har en meget fastlagt struktur for de unges hverdag, er målgrupperne mere blandede. To af stederne beskriver deres målgruppe som værende i den lettere ende, når det kommer til kriminel adfærd. På det tredje sted, er det en mindre andel af de unge, der er kriminalitetstruede, og de fleste af de unge er anbragt af andre årsager.

De anbringelsessteder, der har mindre fastlagte strukturer har også mulighed for at tilpasse indsatsen til den enkelte unge. Et af stederne har eksempelvis en ung, der har brug for, at der bliver lavet et ugeskema for hende, som en del af indsatsen. Dette er dog inden for en ramme, hvor der ikke i udgangspunktet er fokus på ugeskemaer og faste strukturer.

Styrker og udfordringer ved mindre faste strukturer

Et af anbringelsesstederne beskriver, at de har valgt en mindre skemalagt hverdag, blandt andet fordi de ønsker, at anbringelsesstedet skal føles som et hjem for de unge.

MINDRE STRUKTUR FORBEREDER DE UNGE

En mindre grad af struktur kan også være en måde at forberede de unge på at klare sig selv, når anbringelsen på et tidspunkt slutter. Her vil det være en fordel, at de unge lærer selv at strukturere og skabe indhold i hverdagen, overholde aftaler mv. Det kan hænge sammen med, at anbringelsesstederne ser sig selv som det sidste sted, de unge skal være, før de flytter i egen bolig. Derfor har stederne også en opgave i at fungere som udslusning til voksenlivet, hvorfor de forsøger at afspejle rammerne, som de unge skal lære at fungere i.

En udfordring kan, ifølge anbringelsesstedet, omvendt være, at de unge ikke formår at leve op til ansvaret for at strukturere deres egen hverdag og derfor bliver udfordret på de mål, der skal arbejdes med under anbringelsen.

HUSORDEN

På samtlige otte anbringelsessteder har de en form for husorden. Der er dog stor variation i forhold til om husordenerne er skrevet ned, hvordan de bliver anvendt i arbejdet med de unge og omfanget af dem.

§

HUSORDEN PÅ ÅBNE ANBRINGESESSTEDER

Det fremgår af § 4 i Voksenansvarsloven, at lederen af et åbent anbringelsessted kan fastsætte en husorden, der beskriver regler og retningslinjer for ophold på stedet. Det er ikke et krav, at åbne anbringelsessteder har en husorden.

Hvis anbringelsesstedet vælger at fastsætte en husorden, er det dog et krav, at børn og unge, der er anbragt på stedet, bliver gjort bekendt med husordenen, jf. voksenansvarsloven § 4, stk. 3.

På de sikrede og delvis lukkede anbringelsessteder er det obligatorisk, at der fastsættes en skriftlig husorden. Børnene og de unge skal ligeledes gøres bekendte med den.

Der er stor forskel på stedernes brug af husordener

Samtlige anbringelsessteder har praksis for at introducere de unge til reglerne, når de unge ankommer til stedet. På nogle steder får de unge desuden udleveret en mappe med en række informationer, her i blandt husordenen, som de kan have på deres værelse.

Flere steder informerer første gang om reglerne allerede under visitationen. Dette er for at sikre de unge, men også for at familien og myndighederne, kender rammerne på stedet og ved hvilken indsats, de siger ja til.

I det efterfølgende og løbende arbejde med de unge er der omvendt stor forskel på, hvor aktivt anbringelsesstederne bruger husordenen. På nogle anbringelsessteder hænger husordenen fremme eller bliver taget frem ved lejlighed og medarbejderne henviser til den i dialogen med de unge.

På de otte anbringelsessteder, vi har besøgt, tegner der sig ikke et entydigt billede af, at brugen af husordener hænger sammen med strukturen på anbringelsesstederne. Der er dog flere af stederne, der har en mindre grad af struktur, der også har få regler for, hvordan de unge forventes at være sammen, opføre sig, deltage i aktiviteter mv. Omvendt har flere af stederne, hvor en større andel af målgruppen er kriminalitetstruet eller har et stort støttebehov, både meget udførlige husordener og en mere skemalagt hverdag for de unge.

Omfanget af husordenerne

Der er nogle grundlæggende regler, som alle anbringelsesstederne arbejder med. De handler dels om besiddelse og indtag

GRUNDLÆGGENDE REGLER ER GENNEMGÅENDE

af stoffer, som ikke er tilladt på nogen af anbringelsessteder-
nes matrikler, med en enkelt undtagelse i nogle udslusnings-
boliger. Dels om hjemmetider. Alle anbringelsesstederne har
som minimum et tidspunkt, hvor de unge skal være tilbage på
stedet om aftenen, medmindre de har aftalt andet med medar-
bejderne.

På to af anbringelsesstederne udgør reglerne om besiddelse og
indtag af stoffer og hjemmetiderne stort set de regler, der er i
husordenen.

På de øvrige anbringelsessteder er husordenerne mere omfat-
tende og nogle steder væsentlig mere omfattende. De omfat-
ter eksempelvis regler for:

- Hvordan de unge skal hilse på hinanden og de voksne.
- Hvordan de skal opføre sig i forbindelse med et måltid.
- De unges adfærd og omgang med hinanden. I et af inter-
viewene fremgår det f.eks. at de unge ikke må gå i trøjer
med stødende budskaber, da det kan virke som provoke-
rende adfærd.
- Gæster på fællesarealer og værelserne
- Hvornår man må ryge, samt hvor mange man må ryge med

SITUATIONER HVOR DE UNGE ER SAMMEN – FX MÅLTIDER

Et af anbringelsesstederne har eksempelvis en udførlig beskri-
velse af reglerne i forbindelse med måltider i deres husorden:

*“Vi spiser i køkkenet. Man kan begynde at spise, når alle
sidder ved bordet, og den unge, som har “mادتجansen”, har
sagt værsgo. Vi sidder rolig ved bordet, spiser med bestik
og taler sammen i et ordentligt og respektfuldt sprog. Vi bli-
ver siddende ved bordet, til alle er færdige med at spise.” –
Uddrag fra et anbringelsessteds husorden*

Nogle af de unge, der bor på anbringelsesstederne, hvor der er
mere omfattende husordener, oplever også, at der er mange
regler, de skal forholde sig til. En del af de unge, vi har talt
med, fremhæver dog, at mange af reglerne afspejler de regler,
der også ville være i helt almindelige hjem. En ung forklarer
eksempelvis:

*“Vi må ikke ryge på værelserne, vi skal passe tiderne, være
til spisetid kl. 18, være oppe før 7.30, ellers skal vi spise på
værelset og kommer en time tidligere i seng. Det har jeg
ikke prøvet. Der er mange ting, vi skal forholde os til. Jeg er
lige flyttet fra en anden afdeling, så der er lidt andre regler.
Men man skal bare passe ind i skemaet og tiderne. Og
basale ting, som man heller ikke må i andre hjem.” (Ung)*

Brug af konsekvenser ved brud på husordenerne

Samtlige otte anbringelsessteder benytter konsekvenser over for de unge, når de bryder reglerne i husordenen. Konsekvenserne er kontekstafhængige. Det vil sige, at anbringelsesstedet vurderer situationen og fastsætter en konsekvens, som står mål med det, der er sket, og som er meningsfuld for den enkelte unge.

Situationerne, hvor de unge bryder reglerne i husordenen, og anbringelsesstedet benytter en konsekvens, er eksempelvis, når de unge i flere tilfælde ikke står op til tiden om morgenen og som konsekvens skal en time tidligere i seng i en periode. Det kan også være, at de unge ikke har udført deres rengøringsopgaver eller ikke overholder spisetiderne, hvilket kan betyde, at anbringelsesstedet beslutter, at de ikke kommer med i træningscenteret eller bliver kørt sammen med de andre unge op til købmanden for at handle den pågældende dag.

I kraft af anbringelsesstedernes pædagogiske tilgang, som i høj grad er baseret på dialog og relationer, foretrækker stederne dog at gå i dialog med de unge frem for automatiske konsekvenser.

En undtagelse er som udgangspunkt, når der er tale om unge, som bryder vilkårene for eksempelvis deres ungdomssanktion, hvis der er en tydelig angivelse af, hvordan anbringelsesstedet skal håndtere situationen. Det vil eksempelvis ofte skulle indberettes, hvis den unge har indtaget stoffer eller er rømmet fra anbringelsesstedet.

Anbringelsesstedernes håndtering af konflikter og rømning er beskrevet særskilt i et senere afsnit i dette kapitel.

Et sted anvender konsekvenspædagogik

På et af de otte anbringelsessteder arbejder de eksplicit med konsekvenspædagogik. Det indebærer, at der er tydelige konsekvenser ved de unges handlinger, både negative og positive. Formålet med de tydelige konsekvenser er at lære de unge, at deres handlinger har betydning.

"De unge har brug for at mærke, at der er en konsekvens ved deres handlinger." - Leder

"Det er så vigtigt, for de unge har brug for at mærke, at der er en konsekvens ved deres handlinger. Ellers tror de, det hele er frit. Så det er belønning og konsekvenser. Og det må ikke stå alene. Man kan ikke have nogen, der kun får konsekvenser - så må man lave nogle mål, så der også kan gives nogle belønninger. Det kan være, at det er at klare at deltage 10 minutter i skolen. Det er der vi er. Det er individuelt." (Leder)

TAGER AFSÆT I KOMMUNAL HANDLEPLAN

BEHANDLINGS- OG UDVIKLINGSPLANER

Anbringelsesstederne arbejder alle med deres egen plan for indsatsen til den enkelte unge under anbringelsen. Nogle steder bruger betegnelsen behandlingsplaner og andre kalder det for en udviklingsplan. Fælles for anbringelsesstedernes arbejde er, at de tager afsæt i den kommunale handleplan, der er udarbejdet for den samlede kommunale indsats til den unge.

På et af de otte anbringelsesstederne træder den kommunale handleplan og anbringelsesstedets statusskrivelser til kommunen nogle gang i stedet for behandlingsplanen. Det skyldes, at de øvrige dokumenter er så udførlige, at stedet vurderer, at det ikke er meningsfuldt at udarbejde endnu en beskrivelse af indsatsen til de unge. Derfor er det ikke alle unge på stedet, der har en behandlingsplan. Der er her tale om et anbringelsessted hvor målgruppen ikke er meget belastet af kriminel adfærd.

Den kommunale handleplan fungerer som en overordnet ramme for den opgave, som anbringelsesstederne skal løse for kommunen. Derfor er det vigtigt for stederne, at de får handleplanen, og at indholdet er meningsfuldt.

Sammen med den unge udvælger anbringelsesstederne typisk et til tre mål, der fremgår af den kommunale handleplan, som de vil fokusere på i arbejdet med den unge. Målene brydes ned i delmål, som bliver mere konkrete og lettere at arbejde med for den unge og medarbejderne. Hvis et mål opnås, kan det skiftes ud med et nyt.

MÅL BRYDES OP I DELMÅL

§

HANDLEPLAN EFTER § 140

Kommunen skal udarbejde en handleplan til udsatte børn og unge, der bliver anbragt eller modtager en række andre former for støtte.

En handleplan skal blandt andet angive:

- Formålet med indsatsen og konkrete mål i forhold til barnets eller den unges trivsel og udvikling.
- For unge, der er fyldt 16 år, skal der også fremgå mål for overgangen til voksenlivet.
- Hvis den unge har et behandlingskrævende stofmisbrug, skal der også udarbejdes en plan for behandlingen af misbruget.
- For unge, der er idømt en sanktion efter straffelovens § 74 a, skal handleplanen indeholde en konkret plan for, hvordan den unge snarest muligt og senest ved afslutningen af sanktionen påbegynder en uddannelse eller kommer i beskæftigelse.

Kommunen skal udlevere relevante dele af handleplanen til anbringelsesstedet, hvor den unge er anbragt.

Brugen af behandlings- eller udviklingsplaner varierer en del

Der er forholdsvis stor forskel på, hvordan de otte anbringelsessteders planer for indsatsen indgår i det pædagogiske arbejde med de unge.

På nogle af anbringelsesstederne har de praksis for at se på handleplanen sammen med den unge og eventuelt i medarbejdergruppen løbende. Det kan være en gang om ugen, hver 14. dag eller en gang om måneden. Her følger de sammen med den unge op på hvordan arbejdet med de enkelte mål går.

På andre af stederne anvender de ikke planen i det daglige arbejde med de unge. Planen fungerer i højere grad som en bagvedliggende ramme for indsatsen. På et af stederne bliver planen typisk taget op til revision en gang hvert halve år, afhængigt af den unges forløb.

KONFLIKTHÅNDTERING

Både ledere, medarbejdere og de unge beskriver, at konflikter forekommer på de åbne institutioner. Det er dog sjældent, at de udvikler sig til fysisk slåskamp. I disse tilfælde beskriver alle anbringelsesstederne, at de vil stille sig fysisk imellem de

unge og adskille dem eller ringe til politiet, hvis det ikke er muligt at tale de unge fra hinanden.

Medarbejdernes adgang til at anvende magt og foretage indgreb i de unges selvbestemmelsesret som led i omsorgen og den pædagogiske indsats er underlagt Voksenansvarsloven. Her er brugen af fysisk guidning og magt blandt andet reguleret.

§

FYSISK GUIDNING OG MAGTANVENDELSE

§6, stk. 2. Det er en betingelse for fysisk guidning, at det vurderes at være nødvendigt af hensyn til anbringelsesstedets ansvar for at varetage den daglige omsorg eller af hensyn til tryk og trivsel på anbringelsesstedet i tilfælde, hvor barnet eller den unge generer eller udøver chikane over for de øvrige anbragte børn og unge, personalet, den kommunale plejefamilie eller andre, der opholder sig på anbringelsesstedet.

§ 7. Magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten på anbringelsessteder må kun ske undtagelsesvis og må aldrig erstatte omsorg og socialpædagogisk indsats.

Stk. 2. Forud for enhver form for magtanvendelse eller andre indgreb i selvbestemmelsesretten skal personalet afsøge alle muligheder for at opnå barnets eller den unges frivillige medvirken til en nødvendig foranstaltning.

Stk. 3. Magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten skal stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået. Er mindre indgribende foranstaltninger tilstrækkelige, skal disse anvendes.

Stk. 4. Magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten skal udøves så skånsomt og kortvarigt, som omstændighederne tillader, og med størst mulig hensyntagen til barnets eller den unges personlige integritet. Der skal endvidere i magtanvendelsen eller indgrebet tages hensyn til andre tilstedeværende, således at der ikke forvoldes unødigt krænkelse eller ulempe. Fiksering og ydmygende, hånende eller anden nedværdigende behandling er ikke tilladt.

Skænderi og slagsmål imellem de unge

KONFLIKTHÅNDTERING

Nedenstående fortælling om to unge er en tænkt case, som blev præsenteret for de interviewede medarbejdere. Efterfølgende blev de spurgt ind til anbringelsesstedets retningslinjer for at håndtere en sådan konfliktsituation mellem to unge på anbringelsesstederne

"To af de anbragte unge, Oscar og Noah, har et skænderi, der udvikler sig til en reel slåskamp, fordi Oscar mener, at Noah har taget hans halskæde fra værelset."

SJÆLDENT SLÅSKAMPE

Alle de besøgte anbringelsessteder kunne genkende situationen, der er beskrevet i casen. De fleste af anbringelsesstederne forklarer dog, at deciderede slåskampe er noget de meget sjældent oplever. Flere af stederne har pædagoger i nærheden af de unge hele tiden, der hurtigt kan træde til og nedtrappe en konflikt. Et sted, der er specialiseret til kriminalitets-truede unge med sen udvikling eller mental retardering, fortæller, at de slet ikke oplever skænderi eller slåskampe, da de har en 1:1-normering, og de unge ofte har meget lidt med hinanden at gøre. De fleste anbringelsessteder nævner specifikt, at deres medarbejdere har taget konfliktnedtrappingskurser, eller at de arbejder med konfliktnedtrapping.

Flere anbringelsessteder giver udtryk for, at de er så tæt på de unge, og har så god normering, at de næsten altid vil gribe ind i konflikten, inden den udvikler sig fra skænderi til en slåskamp. I de tilfælde vil de prøve at tale de unge til ro eller overtale dem til at gå ind på deres værelser.

Går imellem de unge og tilkalder flere medarbejdere

NÅR KONFLIKTEN ESKALERER

I situationer, hvor en konflikt eskalerer til en slåskamp mellem de unge, og medarbejderne oplever, at de ikke kan tale de unge ned, beskriver medarbejderne på alle anbringelsesstederne på nær ét, at de vil stille sig imellem de unge og fysisk skille dem ad. Det ene anbringelsessted, der ikke nævner dette, har en visitationspraksis, hvor de tager meget få udadreagerende unge ind på stedet. Medarbejderne fortalte, at de kun havde oplevet en situation, der mindede om casen. I det tilfælde tilkaldte de politiet.

Flere af anbringelsesstederne nævner også, at de tilkalder flere medarbejdere til situationen og sender de andre unge væk eller ind på deres værelser. Et af anbringelsesstederne fortæller, at hvis det bliver nødvendigt med en magtanvendelse, sørger

INDIVIDUELLE SAMTALER EFTER KONFLIKTER

Kontor, anbringelsessted der ligger ude på landet

MEDARBEJDERE TRÆKKER SIG

de altid for at være to personer. Det er med til at sikre, at de anvender mindst muligt magt.

På alle de besøgte anbringelsessteder fokuserer de meget på, hvad der skal gøres efterfølgende, når de unge er faldet mere til ro. De fleste anbringelsessteder beskriver, at de tager individuelle samtaler med de unge, når de er faldet til ro, hvor de sammen med den unge gennemgår, hvad der skete op til og under konflikten, og hvad der skal ske nu. Der er også flere anbringelsessteder, der ved konflikter, som involverer to eller flere unge, sætter de unge sammen i selskab med en medarbejder, og snakker om situationen og hvad de fremadrettet kan gøre i en lignende situation.

Nogle af de unge, vi har talt med, fortæller, at de er glade for den måde, medarbejderne håndterer konflikter mellem de unge på. En af de unge forklarer:

“Vi snakker om det. Det er rigtig vigtigt. Vi får meget mere ud af det, har jeg også lagt mærke til. Personligt er jeg rigtig dårlig til at snakke om tingene. Men det der med, at der sidder en pædagog, gør også rigtig meget. Fordi det er nemmere at få sagt de ting, man gerne vil sige, uden at gøre den anden person ked af det.” (Ung)

Forebyggelse af magtanvendelser

På alle de besøgte anbringelsessteder arbejder de med at forebygge konflikter og magtanvendelser gennem pædagogisk relationsarbejde og løbende faglig dialog i medarbejdergruppen. Enkelte anbringelsessteder beskrev også yderligere retningslinjer eller tiltag.

Ved begyndende konflikter mellem pædagoger og unge beskriver nogle af anbringelsesstederne, at pædagogerne trækker sig fra situationen, indtil den unge er faldet til ro. Det er forudsat, at de unge ikke er til fare for sig selv eller andre.

Flere af anbringelsesstederne fortæller, at de har kurser i konflikthåndtering og konfliktnedtrappende adfærd. Et af anbringelsesstederne peger på, at en blandet målgruppe kan være med til at mindske eller forebygge konflikter. Lederen af stedet forklarer, at en målgruppe med ensartede problemer ofte vil reagere på de samme ting. Konflikter kan derfor hurtigt køre op. Her er det godt at have unge, hvis adfærd kan fungere som modvægt til andre unges adfærd.

Et andet anbringelsessted fortæller, at de arbejder med at lære de unge at trække sig fra konfliktsituationer. På denne måde oplever de færre konflikter, der eskalerer og kræver indblanding fra medarbejderne.

FORSØGER AT OVERTALE DE UNGE TIL AT VENDE TILBAGE

RØMNING

Alle anbringelsesstederne opsøger de unge ved rømning, hvis de ved, hvor den unge opholder sig. Her prøver medarbejderne at overtale de unge til at vende tilbage til anbringelsesstedet. Et enkelt af anbringelsesstederne beskriver også, at de kan følge den unge rundt i deres forsøg på at overtale den unge til at tage tilbage til anbringelsesstedet. Medarbejderne og lederne fortæller, at det i de fleste tilfælde lykkes at overtale den unge til at vende med tilbage til anbringelsesstedet.

RØMNING

Når en ung forlader sit anbringelsessted, og ikke har til hensigt at vende tilbage, er der tale om en rømning. Det er således ikke tale om en rømning, hvis barnet eller den unge har forladt anbringelsesstedet for en stund eller ikke er vendt tilbage til institutionen som aftalt.

I vejledningen til voksenansvarsloven står der om rømning:

”Der kan være mange årsager til, at barnet eller den unge ikke er vendt tilbage, herunder at barnet eller den unge er blevet forsinket, har glemt tiden, har valgt at være ude længere end aftalt eller lignende.

I de situationer, hvor barnet eller den unge har forladt anbringelsesstedet eller ikke er kommet tilbage som aftalt, er det således vigtigt, at personalet snarest prøver at finde årsagen til fraværet.

Ofte vil personalet på institutionen kunne få kontakt til barnet eller den unge og herved sikre sig, at barnet eller den unge har det godt og vil returnere til institutionen senere. I andre tilfælde har barnet eller den unge ikke intentioner om at vende tilbage til institutionen. Her må personalet ved en socialpædagogisk indsats og dialog med barnet eller den unge overbevise den pågældende om at returnere til det pågældende anbringelsessted.”

INDDRAGER POLITIET

Praksis for at inddrage politiet

Hvis unge, der er anbragt som led i en ungdomssanktion, i alternativ afsoning eller hvor der er vilkår for deres anbringelse, rømmer, melder alle stederne det til politiet, så snart de bliver bekendt med den unges rømning.

CASE OM RØMNING

I interviewene blev medarbejdere og ledere på anbringelsesstederne præsenteret for følgende case om rømning, der dannede baggrund for de efterfølgende spørgsmål og drøftelser:

"En af de anbragte unge rømmer, og personalet får besked om, at den unge hænger ud med venner fra det kriminelle miljø og ryger hash oppe ved skateboardarealet, hvor de plejer at hænge ud."

Når unge, der ikke er anbragt i ungdomssanktion, alternativ afsoning eller hvor der er andre vilkår for deres anbringelse, rømmer, inddrager anbringelsesstedernes typisk ikke politiet med det samme. I de tilfælde, hvor den unge ikke vil med tilbage, eller anbringelsesstedet ikke ved, hvor den unge er, og ikke kan komme i kontakt med den unge, tager de kontakt til den unges sagsbehandler og de personer, der har forældremyndigheden, med det samme, og efter 24 timer efterlyser de den unge hos politiet.

MISBRUGSPROBLEMER

Næsten alle anbringelsesstederne oplever, at en del af deres anbragte unge ryger hash eller tager andre stoffer. Et enkelt anbringelsessted oplever ikke problemer med misbrug på grund af deres målgruppe af kriminalitetstruede unge med sen udvikling eller mental retardering, men ellers er mange af anbringelsesstederne opmærksomme på tegn, der kan indikere misbrug.

De unges brug af stoffer på anbringelsesstederne

Flere af stederne har nultolerance over for brug af stoffer blandt de unge på anbringelsesstedet. Ved mistanke om brug af stoffer bliver de unge bedt om tage en urintest. Det sker med de unges samtykke. Stedet kan også få hunde ud for at sniffe efter stoffer.

Enkelte af de besøgte anbringelsessteder har alene regler om, at de unge ikke må være påvirkede, ryge hash eller tage andre stoffer på matriklen.

Ekstern og intern misbrugsbehandling

I forhold til misbrugsbehandling varierer det også mellem anbringelsesstederne, hvorvidt det er interne eller eksterne misbrugsbehandlingstilbud. De to besøgte anbringelsessteder, der er målrettet ikke-personfarlig kriminalitet og tilbyder misbrugs-

NULTOLERANCE

behandling, har begge interne misbrugsbehandlingstilbud. Derudover benytter et andet anbringelsessted både interne og eksterne misbrugsbehandlingstilbud, mens de resterende anbringelsessteder benytter eksterne tilbud.

TRIVSEL OG UDVIKLING HOS DEN UNGE

De besøgte anbringelsessteder arbejder med at understøtte de unges trivsel og udvikling på en række måder. Eksempelvis hjælper alle de besøgte anbringelsessteder de unge med at dyrke sport eller motion gennem organiserede aktiviteter eller ved at tilbyde at tage i træningscenter med de unge.

Samarbejde mellem anbringelsessted og forældre

Flere af stederne lægger vægt på fordelene ved at inddrage forældrene i arbejdet med den unge. Et af anbringelsesstederne forklarer, hvordan forældrene indgår i arbejdet med den unge:

“Vi bruger familierne, når de ringer til os, eller når de ikke kan få fat på den unge. De kender jo den unge bedre, end vi gør - det er vigtigt, at vi har en god kommunikation med forældrene.” (Leder)

GODT SAMARBEJDE BETALER SIG

Læs Ankestyrelsens undersøgelse om trivsel blandt børn anbragt på døgninstitutioner og opholdssteder [her](#).

Et andet anbringelsessted forklarer, at forældrene til tider kan kæmpe med de samme problemer som deres anbragte børn, og at dette kan være udfordrende. Alligevel er det vigtigt at inddrage forældrene, for anbringelsesstedet oplever, at det er nemmere at få de unge til at samarbejde, hvis forældrene også synes, det er en god ide og taler positivt om anbringelsen. Det ene anbringelsessted har derfor ugentlige samtaler med forældrene til de anbragte unge.

Ankestyrelsens undersøgelse fra 2019 om trivsel blandt børn, der er anbragt på opholdssteder og døgninstitutioner, viser også, at forældrenes indstilling til anbringelsen og anbringelsesstedet har betydning for, om børnene trives på anbringelsesstedet.

Sunde relationer

Flere af anbringelsesstederne fremhæver, at de arbejder med at understøtte, at de unge danner relationer og venskaber uden for anbringelsesstedet og målgruppen. Arbejdet med at understøtte de sunde relationer har desuden et kriminalitetsforebyggende sigte. Flere af anbringelsesstederne er derfor opmærksomme på at få de unge ud i konstellationer i det omkringliggende samfund. Det kan eksempelvis være at spille i en fodboldklub eller et arbejde i den lokale sportsforening. En leder fra et af anbringelsesstederne fortæller her om arbejdet:

AKTIVITETER UDEN FOR STEDET

"Tankegangen er også, at de skal være normale og ud og være normale med andre unge, for kriminelle sammen med kriminelle har en tendens til at skabe mere kriminalitet. Hvis de går til trampolinspring med andre unge, så begynder de at skabe nogle nye netværk og bånd, der kan være med til at bryde deres mønstre. De åbner op for nogle ting, som gør, at de måske går en anden vej. Det kan vi ikke helt åbne op for her, fordi vi har kriminelle sammen med kriminelle." (Leder)

Det samme anbringelsessted beskriver dog, at det kan være udfordrende for nogle unge, at indgå i sociale aktiviteter fordi de mangler sociale kompetencer til at indgå i fællesskaberne og kræver støtte i de situationer.

Praktik og interne skoler

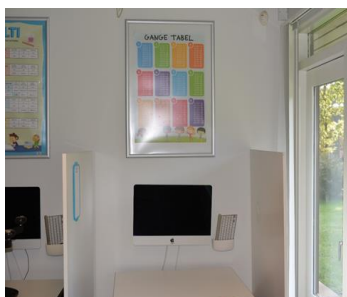
I undersøgelsen belyser vi de tilbud, der er til de unge på anbringelsesstederne, eller som stederne er med til at facilitere. Vi har derfor ikke afdækket og beskrevet de unges skolegang uden for anbringelsesstedet eller deres deltagelse i andre eksterne uddannelses- eller beskæftigelsestilbud. I dette afsnit beskriver vi således, på et overordnet niveau, anbringelsesstedernes arbejde med at understøtte de unge i at benytte uddannelses- og beskæftigelsesrettede tilbud i form af praktikker og interne skoler som et led i den pædagogiske indsats.

En del af anbringelsesstederne har gode erfaringer med praktikforløb, hvor de unge ligeledes kommer ud i andre omgivelser. Praktikforløbene skaber struktur i de unges hverdag, lærer de unge at indgå på arbejdspladser og at tage ansvar for at overholde aftaler.

På fem af anbringelsesstederne har de desuden interne skoler. Ifølge anbringelsesstederne er rammerne på skolerne udformede til at kunne rumme de unges udfordringer. Anbringelsesstederne peger på, at mange af de unge har haft en svær skolegang, og har behov for en del støtte til at gå i skole. På de interne skoler er der mulighed for at tilrettelægge undervisningen ud fra den enkelte unges behov og understøtte, at de unge lykkes bedst muligt med at gå i skole. På et sted har de eksempelvis en ung anbragt, som kun kan indgå i undervisningen meget kort tid ad gangen. For at fastholde den unge i skolegangen veksler skolen mellem undervisning og aktiviteter på stedets værksteder.

En af de unge, der går på den interne skole, der hvor hun er anbragt, fortæller, at hun er glad for, at skolen er tilrettelagt, så der er plads til de unges udfordringer:

Undervisningslokale, anbringelsessted der ligger ude på landet

“De har meget fokus på eleverne. Så hvis man har det svært, eller har hovedpine eller sådan noget, må man gerne lægge sig, eller få NADA [Øreakupunktur, der blandt andet bruges til af afhjælpe hovedpine], eller få en snak med lærerne. Hvis man har brug for hjælp, har de tiden til at hjælpe en, hvis der er noget, der er svært. Det er rigtig fedt, at de går så meget op i det.” (Ung)

Endelig kan der være en fordel i, at medarbejdere fra anbringelsesstedet er tilknyttet skolen eller kan tilkaldes, hvis der opstår problemer. Det tætte samarbejde mellem medarbejderne i skolen og på anbringelsesstedet er desuden med til at skabe kontinuitet i den pædagogiske tilgang, de unge oplever når de opholder sig de forskellige steder.

LIVET EFTER ENDT ANBRINGELSE

Flere af de besøgte anbringelsessteder oplever, at nogle af de unge kan have svært ved at holde fast i uddannelse og afholde sig fra stoffer og kriminalitet efter deres anbringelse stopper.

“Vi arbejder med, hvordan vi får dem væk herfra og videre, men der falder de faktisk igennem, når de kommer væk fra os. Der er noget med, at de bliver socialiseret alt for godt ind i rammen, så det er svært at aflevere dem videre til et mindre indgribende tilbud.” (Medarbejder)

Flere anbringelsessteder arbejder med denne udfordring, hvor de unge klarer sig godt på anbringelsesstedet, men falder tilbage i deres gamle mønstre, når de forlader anbringelsesstedet og medarbejderne ikke længere er der for den unge. En medarbejder på et anbringelsessted, der både har sikrede, delvis lukkede og åbne pladser, fortæller her, at han/hun oplever god mulighed for at skabe rød tråd i den unges anbringelse på anbringelsesstedet, men at de oplever, at den røde tråd mangler i overgangen til voksenområdet:

“Der er mange gode muligheder for bevæge sig den ene og den anden vej. Når de overgår til voksenområdet, er det noget andet. Der kan de gå fra 24 timers støtte til kun at få støtte to gange om ugen. Der ser jeg ofte tilbagefald, både i forhold til kriminalitet, misbrug eller uddannelsesforløb, der er startet op herude.” (Medarbejder)

Nogle af anbringelsesstederne beskriver, hvordan deres arbejde er, at gøre sig selv overflødige, så den unge kan klare sig selv uden eller med meget lidt støtte. Forberedelserne til at dygtiggøre de unge i at administrere deres eget liv efter anbringelsen, kan eksempelvis være lavpraktiske ting såsom at lære at gøre rent, eller administrere egne penge. Et andet

FALDER TILBAGE I GAMLE MØNSTRE

Vaskerum, anbringelsessted der ligger inde i en by

aspekt består i at hjælpe de unge med at begå sig i relationer til familie eller venner, der kan være vanskelige eller centreret omkring stoffer eller kriminalitet, uden at de unge selv deltager i de aktiviteter.

En af de unge, vi har talt med, fortæller, at han ser frem til at flytte fra stedet men at han også er opmærksom på, at det kan være en vanskelig overgang for ham. Det er ifølge ham selv vigtigt, at han finder noget at tage sig til, så han ikke vender tilbage til den kriminelle adfærd forud for anbringelsen:

Jeg skal være ude om nogle måneder. Der flytter jeg i egen lejlighed, men jeg får min en tidligere pædagog her fra som kontaktperson. Han var også min kontaktperson her, og mig og ham kan rigtig godt sammen. Vi har snakket om, hvordan det skal forløbe, og vi så også hinanden forleden. Jeg har fået at vide, at det hele skal være struktureret og planlagt ned til mindste detalje [...] Jeg tror, det kommer til at gå godt, for selvom jeg har en særlig tankegang, kan jeg sagtens fungere i den virkelige verden. [...] Det er bare et valg jeg skal tage. Når jeg kommer til [byen], skal jeg have et job. Nok som håndværker fordi man kan tjene nogle penge hurtigt. Så går jeg heller ikke og tænker på stoffer og kriminalitet.

Sunde relationer er centrale i forhold til at forebygge kriminalitet

Anbringelsesstedernes arbejde med at understøtte de unge i at indgå i fællesskaber uden for anbringelsesstedet og uden for et miljø, der er præget af kriminalitet og misbrug, er ifølge anbringelsesstederne selv noget af det vigtigste arbejde i forhold til at forebygge kriminalitet. Som beskrevet er det anbringelsesstedernes opfattelse, at de unge har stor gavn af at omgås med andre unge og voksne, der kan ændre de unges perspektiv og inspirere de unge til at ændre på egen opførsel og sætte nye mål for sig selv. Det er i tråd med den pædagogiske tilgang på anbringelsesstederne, der, som tidligere beskrevet, er baseret på at skabe varige ændringer i de unges adfærd og tankemønstre gennem relationer og dialog.

Praktikforløb, skolegang og andre uddannelses- og beskæftigelsestilbud spiller også en rolle i arbejdet med at forebygge, at de unge begår ny kriminalitet. Tilbuddene giver de unge noget at fokusere på, som ikke er misbrug eller kriminalitet, holder de unge beskæftiget i løbet af dagen og danner grundlag for, at de unge kan fortsætte uddannelsen eller få et arbejde, når de ikke længere skal være anbragt.

FOREBYGGELSE AF KRIMINALITET

Udslusningsenheder og § 107-botilbud

Flere af anbringelsesstederne har en særlig afdeling eller lejligheder tilknyttet, hvor der er fokus på at forberede de unge på at bo for sig selv og klare sig med mindre støtte.

Der er desuden flere af stederne, der har botilbud efter servicelovens § 107, der er et tilbud om midlertidigt ophold i boformer til personer, som på grund af særlige sociale problemer eller betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for det. Dette gør det muligt for de unge at blive boende på anbringelsesstedet efter anbringelsen er endt. Et enkelt anbringelsessted, der har målgruppen af kriminalitetstruede unge med sen udvikling eller mental retardering, har også botilbud efter servicelovens § 108, der er et tilbud om et længerevarende ophold i boformer til personer, der har brug for omfattende hjælp og støtte, grundet betydelig og varig nedsat psykisk eller fysisk funktionsevne.

Sikkerhed

I dette kapitel belyser vi anbringelsesstedernes praksis for at anmelde vold og trusler og deres nuværende brug af sikkerhedsudstyr.

UDVALGTE RESULTATER FRA KAPITLET

- Alle anbringelsesstederne anmelder vold, også i tilfælde, hvor det ikke medfører fravær for medarbejderne. Anbringelsesstederne anmelder trusler, når de vurderes som reelle. Noget af det, der har betydning for, om en trussel anmeldes, er, hvorvidt ledere og medarbejdere oplever, at de unge handlede i affekt i en tilspidset situation, eller om der var tale om en overlagt handling.
- Der er variation i anbringelsesstedernes brug af sikkerhedsudstyr. De fleste steder har lidt eller intet sikkerhedsudstyr, mens enkelte steder har flere typer af sikkerhedsudstyr. På alle steder er brugen af sikkerhedsudstyr begrænset.

PRAKSIS FOR AT ANMELDE VOLD OG TRUSLER

Alle de besøgte anbringelsessteder anmelder vold mod medarbejderne fra de unge, også i tilfælde, hvor det ikke medfører fravær for medarbejderen. Alle trusler der vurderes som reelle bliver anmeldt, men i flere tilfælde foretager anbringelsesstederne en vurdering af truslens art i forhold til, om den skal anmeldes.

Vurderer om truslen er reel

Det er gennemgående for alle anbringelsesstederne, at de oplever, at udbrud i affekt fra en ung ikke nødvendigvis opfattes som en trussel, og dermed ikke bliver anmeldt. Flere af stederne har retningslinjer for, at alt i udgangspunktet bliver meldt til politiet, men at der kan være omstændigheder, hvor truslen ikke bliver opfattet som reel. Det kan være, hvis den siges i affekt under en magtanvendelse, eller hvis den unge på anden vis befinder sig i en særligt presset situation. Hvis en medarbejder føler sig truet af en ung, så vil alle anbringelsessteder altid anmelde det politiet. Alle anbringelsesstederne har også en separat registrering af vold og trusler. Denne registrering kan blandt andet bruges til at vurdere, om enkelte unge kommer med gentagne trusler.

På enkelte af institutionerne, der har en mindre andel af kriminalitetstruede unge, er der ikke retningslinjer, der tilskriver at alle trusler skal anmeldes. Her er udgangspunktet, at det er op til den enkelte medarbejder at vurdere om de føler sig truet, i dialog med ledelse og evt. supervision:

”Det er meget forskelligt, hvordan og hvorfor det sker. Vores overordnede tilgang er, at det er den person, der står i det, der vurderer om han/hun vil melde det og hvordan vedkommende har det med det. Det er ikke noget med, at vi altid melder det, eller at vi aldrig melder det [...] Det er den enkelte, der vurderer det, men ledelsen er altid inde over.” (Medarbejder)

Interviewene med socialtilsynene tegner også et billede af, at alle anbringelsessteder har en praksis for at anmelde trusler. Der er dog enkelte steder, der i højere grad end andre vurderer, at der er tilfælde, hvor der ikke skal anmeldes. Det skyldes, ifølge tilsynskonsulenterne, konkrete, individuelle pædagogiske hensyn.

PÆDAGOGISK SIGTE

En leder på et af anbringelsesstederne fremhæver, at anmeldelsen af vold og trusler også har et pædagogisk sigte i forhold til at lære de unge, hvordan det omgivende samfund reagerer på deres adfærd:

”Hvis de unge truer medarbejdere med at brænde en bil ned eller fysisk slår ud efter dem, så anmelder tilbuddet det. Det får de [unge] at vide fra starten af. Vi har ikke et pseudo-samfund her. De ting du gør, lader vi andre om at vurdere, om det skal have et efterspil. Vi har også unge her, der har fået behandlingsdomme eller domme for adfærd, de har haft her.” (Leder)

På flere anbringelsessteder er det institutionen eller leder, der er afsender af anmeldelsen

Nogle af stederne beskriver, at anmeldelser af de unge kan skade relationen mellem den unge, der bliver anmeldt, og den pædagog, der anmelder. For at formindske denne problemstilling, er der på flere af anbringelsesstederne praksis for, at det er stedet eller lederen, frem for medarbejderne selv, der anmelder vold og trusler.

Enkelte steder beskriver, at det er pædagogen selv, der anmelder, men at anbringelsesstedet støtter op om det.

UNDGÅ AT SKADE RELATIONEN

SIKKERHEDSUDSTYR

I interviewene med de otte anbringelsessteder fremgår det, at omfanget og anvendelsen af sikkerhedsudstyr varierer på

Port der kan låses, anbringelsessted der ligger inde i en by

DYNAMISK OG STATISK SIKKERHED

tværs af stederne og målgrupperne. Generelt viser undersøgelsen, at de fleste steder bruger sikkerhedsudstyr i begrænset omfang. Anbringelsesstederne arbejder primært med den dynamiske sikkerhed, ligesom flere anbringelsessteder reflekterer over de signaler, sikkerhedsudstyret sender til de unge og omgivelserne.

Afgrænsning

Som en del af undersøgelsen har vi anvendt en afgrænsning af, hvad vi forstår ved sikkerhedsudstyr. Afgrænsningen fremgår af boksen nedenfor, og blev præsenteret for interviewpersonerne, inden vi spurgte ind til deres brug af sikkerhedsudstyr.

AFGRÆNSNING AF SIKKERHEDSUDSTYR

Sikkerhedsudstyr er udstyr, der som primær funktion har til formål at øge sikkerheden for de anbragte unge og for personalet eller at forhindre eller forebygge rømning. Det kan eksempelvis være:

- Overvågningsudstyr
- Overfaldsalarmer
- Låse på døre eller vinduer
- Tremmer
- Døralarmer
- Lys på udearealer om natten

Det er dog ikke bygninger eller andre fysiske objekter, hvis primære funktion er noget andet end sikkerhed eller forebyggelse af rømning.

I en rapport fra Danske Regioner anvendes begreberne statisk og dynamisk sikkerhed til at beskrive forskellige aspekter af sikkerhedsbilledet. Statisk sikkerhed dækker over den fysiske sikkerhed mens dynamisk sikkerhed dækker over den relationelle sikkerhed.⁵ I denne undersøgelse bruger vi begreberne til at illustrere de forskellige former for sikkerhed, som anbringelsesstederne arbejder med. Som beskrevet ovenfor, falder afgrænsningen af sikkerhedsudstyr hovedsageligt under den statiske sikkerhed.

⁵ Danske regioner: *Retspsykiatri – kvalitet og sikkerhed*.

Typer af sikkerhed

Kilde: Socialstyrelsens publikation "Retspsykiatri – kvalitet og sikkerhed"

STATISK SIKKERHED	DYNAMISK SIKKERHED
<ul style="list-style-type: none"> • Ekstern sikkerhed (sluser, låsesystemer, alarmer, adgangskontrol, sikring af vinduer og døre, overskuelighed / oversigtsforhold, overfalds-alarmer, logistik og materialer m.v.) • Intern sikkerhed (indbydende og imødekommende bygningsmæssige forhold, flugtveje for personale, overskuelighed og udsyn, sikring af inventar og løse genstande m.v.) • Perimetersikring - udearealer (hegn, mure, sikringszone, lys, overvågningsudstyr m.v.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Relationerne og samspillet mellem personale og patienter, herunder personalets tilstedeværelse og tilgængelighed, interaktionen ml. personale og patienter, og aktiviteter med patienterne m.v. • Mulighed for passende, varierende og meningsfuld beskæftigelse og aktiviteter for patienterne ude som inde, (motionsrum, træningsfaciliteter, træningskøkken, rum til håndværksmæssig beskæftigelse, undervisningslokaler, fysio- og ergoterapi, mulighed for deltagelse i diverse spil (ude som inde), adgang til computer m.v. • Uddannelse og efteruddannelse af personale, personalenormering, faste rutiner og arbejdsgange, risikovurderingsredskaber, konflikthåndtering m.v.

Brugen af sikkerhedsudstyr på åbne døgninstitutioner og opholdssteder bliver reguleret af en række forskellige love og bekendtgørelser, som er beskrevet i boksen nedenfor.

§

REGULERING AF BRUGEN AF SIKKERHEDSUDSTYR

Reglerne for brug af sikkerhedsudstyr på anbringelsessteder kan findes i voksenansvarsloven, herunder

§ 16 a. På delvis lukkede døgninstitutioner, delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner, sikrede døgninstitutioner og særligt sikrede afdelinger skal indendørs fællesarealer tv-overvåges.

§ 16 b. På delvis lukkede døgninstitutioner, delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner, sikrede døgninstitutioner og særligt sikrede afdelinger skal der være døralarm ved indgangen til de anbragte børns og unges værelser.

§ 17. Kommunalbestyrelsen kan efter ansøgning fra et anbringelsessted efter § 66, stk. 1, nr. 6 og 7, i lov om social service i særlige tilfælde træffe afgørelse om for en afgrænset periode at anvende personlige alarm- eller pejlesystemer over for anbragte børn og unge, der har betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, når

1. der er risiko for, at barnet eller den unge ved at forlade anbringelsesstedet skader sig selv eller andre,
2. det personlige alarm- eller pejlesystem kan bidrage til at afværge denne risiko og
3. forældremyndighedsindehaveren har givet samtykke til anvendelsen af det personlige alarm- eller pejlesystem.

Der er herudover ikke særregler i serviceloven eller lov om voksenansvar om sikkerhedsudstyr i forbindelse med børn og unge, der er anbragt på døgninstitutioner.

IKKE TYDELIG SAMMENHÆNG MED MÅLGRUPPE

Der er ikke en tydelig sammenhæng mellem de otte steds aktuelle målgruppe og deres brug af sikkerhedsudstyr. Vi kan dog se, at de steder der er specialiserede i forhold til unge, der har begået kriminalitet, også er de steder, der bruger en eller flere former for sikkerhedsudstyr. Dette gør sig også gældende for de steder, der selv vurderer, at deres målgruppe har en stor problemtyngde. I den gruppe indgår de to steder, der har delvis lukkede pladser i tilknytning til de åbne pladser.

FLEST BRUGER LIDT ELLER INTET UDSTYR

NUVÆRENDE BRUG AF SIKKERHEDSUDSTYR

De fleste af de besøgte anbringelsessteder anvender sikkerhedsudstyr i begrænset omfang, mens enkelte anbringelsessteder bruger en del sikkerhedsudstyr. Det er også et billede, de interviewede socialtilsyn genkender:

“Generelt har de åbne tilbud ikke noget særligt. Enkelte bruger videoovervågning [af udearealer] og enkelte bruger overfaldsalarmer.” (Tilsynskonsulent)

På de anbringelsessteder, der anvender sikkerhedsudstyr i begrænset omfang, gælder det, at:

- på fem ud af de otte anbringelsessteder anvender de kun lidt eller intet sikkerhedsudstyr.
- fire af de fem steder har intet sikkerhedsudstyr udover almindelige telefoner, belysning på udearealer eller yderporte med lås på, som de unge også har nøgle til.

Af de tre anbringelsessteder, hvor de anvender flere typer af sikkerhedsudstyr, er det blandt andet de to anbringelsessteder, der har åbne pladser i tilknytning til delvis lukkede pladser. På begge steder er de to typer af pladser i samme bygning som de åbne pladser. På det ene anbringelsessted er det muligt at ændre den unges anbringelsesgrundlag, uden at den unge skal flytte værelse. Det skyldes, at døralarmerne kan slås til eller fra og udgangen gennem yderdørene styres af en fingertryksscanner om natten, hvor de unges rettigheder kan ændres digitalt.

Overvågning – når åbne og delvis lukkede pladser ligger sammen

Anbringelsesstederne skal overvåge indendørs fællesarealer for de unge på delvis lukkede pladser som følge af lov om voksenansvar for anbragte børn og unge. Da begge anbringelsessteder har åbne og delvis lukkede pladser i samme bygning, hvor der er fællesrum som unge på begge anbringelsesgrundlag færdes i, kan det betyde, at de unge, der er anbragt på åbne pladser, også videoovervåges. Anbringelsesstederne oplyser selv, at de relevante socialtilsyn er opmærksomme på dette. På et af anbringelsesstederne er der unge, som starter med at være anbragt på en delvis lukket plads og senere i forløbet anbringes på åbne vilkår. Det skyldes, at de unge over tid vurderes til ikke længere at være rømningstruede, men fortsat er kriminalitetstruede eller på anden vis har et massivt behandlingsbehov. En sådan ung får derfor ændret sine anbringelsesvilkår fra delvis lukket til åbent. I de situationer vurderer anbringelsesstedet, at det af hensyn til den unge er hensigtsmæssigt, at den unge fortsætter sit behandlingsforløb på

samme afdeling med de samme voksne i stedet for at skifte afdeling eller anbringelsessted.

§

OVERVÅGNING PÅ DELVIS LUKKEDE PLADSER

Ifølge voksenansvarslovens § 16 a, skal delvis lukkede døgninstitutioner, delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner, sikrede døgninstitutioner og særligt sikrede afdelinger tv-overvåge indendørs fællesarealer.

Forstanderen fra et af anbringelsesstederne, hvor delvis lukkede pladser og åbne pladser ligger i de samme bygninger, og hvor der er overvågning af indendørs fællesarealer, vurderer, at det er lige så nødvendigt at overvåge unge på de åbne pladser, som det er at overvåge unge på de delvis lukkede pladser. Det begrundes af forstanderen med, at hvis formålet med videoovervågningen er at forhindre de unge i at begå mere kriminalitet og bevise eventuel kriminalitet begået på anbringelsesstedet, så er de unge på anbringelsesstedets åbne pladser lige så kriminalitetstruede som de unge på delvis lukkede pladser:

"Så vidt vores opgaveløsning også handler om at forebygge kriminalitet, både for kriminalitetstruede unge på åbne vilkår og kriminalitetstruede unge på delvis lukkede vilkår, så vurderer vi, at det er nødvendigt at videoovervåge."

"De unge på åbne pladser er ikke rømningstruede, men er lige så kriminalitetstruede, for det at være på delvis lukket har for så vidt intet at gøre med, om man er kriminalitetstruet på institutionen." (Forstander)

Det andet af de to anbringelsessteder fortæller, at de ikke har haft brug for at anvende videoovervågningen eller døralarmerne aktivt og regner heller ikke med, at det vil blive tilfældet. Det skyldes blandt andet deres normering på stedet. De har en målgruppe, som er kriminalitetstruede unge med sen udvikling eller mental retardering. Det betyder, at anbringelsesstedet har en normering på 1:1.

Videoovervågning på åbne anbringelsessteder

På to andre steder anvender de også videoovervågning.

Et af anbringelsesstederne anvender overfaldsalarmer og videoovervågning omkring en af deres afdelinger. Stedet har praksis for kun at slå overvågningen til i perioder, hvor vurderingen er, at det er nødvendigt.

Videoovervågningen bliver anvendt, når stedet konkret vurderer, at der er brug for det i forhold til de aktuelle problemer, ungegruppen på stedet har. Formålet med overvågningen er at

Videoovervågning, anbringelsessted der ligger på landet

SIKRE DE UNGE MOD UDEFRAKOM- MENDE

forebygge hærværk. Ifølge en af lederne kan videoovervågningen også bruges til at få kendskab til, når unge piger fra anbringelsesstedet, som har udfordringer med gråzoneprostitution, rømmer eller bliver hentet i bil af udefrakommende.

Det andet sted benytter overvågning af strækningen fra vejen og ind til området, hvor afdelingerne ligger. Formålet er at få et overblik over biltrafikken, der kommer til stedet. Lederne påpeger, at de ikke overvåger de unges færden til og fra anbringelsesstedet.

Formål med nuværende brug af sikkerhedsudstyr

Formålet med det sikkerhedsudstyr, som anbringelsesstederne anvender på nuværende tidspunkt, er forskelligt.

Et af de oftest nævnte formål er at sikre de unge og personalet mod udefrakommende. Et eksempel er, at de på et af de besøgte anbringelsessteder havde haft udfordringer med, at andre unge i lokalområdet ville opkræve beskyttelsespenge af de anbragte unge. Udefrakommende unge gik også ind på anbringelsesstedets areal for at ryge hash. Derfor installerede anbringelsesstedet aflåste yderporte.

Det sikkerhedsudstyr, som de otte anbringelsessteder bruger til at sikre mod udefrakommende, er:

- Aflåste porte
- Belysning på udearealer
- Videoovervågning af biltrafik til anbringelsesstedet om natten

FORHINDRE NY KRIMINALITET

Et af de andre nævnte formål med det anvendte sikkerhedsudstyr er at forhindre, at de unge begår ny kriminalitet. Følgende sikkerhedsudstyr bliver nævnt i denne sammenhæng:

- Videoovervågning af indendørs fællesarealer
- Videoovervågning af udendørs arealer
- Belysning på udearealer

TILKALDE MEDARBEJDERE

Et tredje formål, som nævnes i interviewene, er sikring af de unge og medarbejderne mod fysisk skade. Det kan eksempelvis være ved ulykker eller konflikter, hvor der er behov for hurtigt at få flere medarbejdere til hændelsesstedet.

Her bruger anbringelsesstederne overfaldsalarmer og telefoner/walkie talkier. Anbringelsesstederne pointerer dog, at der sjældent sker overfald, hvorfor alarmerne typisk bruges mere præventivt og for at nedtrappe konflikter.

Anvender hovedsageligt dynamisk sikkerhed

SIGNALERE FARE

Alle anbringelsesstederne fremhæver, at når de arbejder med sikkerhed for både de unge og personalet, så drejer det sig hovedsageligt om dynamisk sikkerhed. Det er i forhold til normeringen, faste rutiner, risikovurderinger, meningsfulde aktiviteter og relationen mellem medarbejdere og unge, der nævnes som de vigtigste forhold for sikkerheden.

Fordele og ulemper ved brug af sikkerhedsudstyr

På flere af anbringelsesstederne nævner de, at de prøver at undgå at signalere til de unge, at medarbejderne opfatter de unge som farlige. Brug af sikkerhedsudstyr kan netop sende et signal om, at en situation opfattes som farlig. Medarbejdere og ledere vurderer, at det kan føre til mere konfronterende adfærd hos de unge, hvis stederne bruger (mere) sikkerhedsudstyr. Det er blandt andet en overvejelse, der ligger til grund for, at anbringelsesstederne ikke anvender overfaldsalarmer eller kun anvender dem i situationer, hvor en medarbejder skal være alene med en ung.

Nogle af de unge, der bor på de anbringelsessteder med videoovervågning af indendørs fællesarealer, fortæller, at de oplevede, at de selv og de andre unge opførte sig anderledes lige da kameraerne blev sat op. De oplevede, at de tænkte mere over at regulere deres sprogbrug og fysisk kontakt med andre.

De unge giver dog udtryk for, at de ikke længere tænker over videoovervågningen. Det skyldes ifølge de unge blandt andet, at medarbejderne ikke har adgang til at se optagelserne, og at optagelserne slettes efter en periode.

På et af anbringelsesstederne med åbne pladser i tilknytning til delvis lukkede pladser nævner de, at videoovervågning udenfor hjælper de unge med at være stoffri, fordi det forhindrer levering af stoffer til de unge om natten. På samme anbringelsessted beskriver de også, at det er en u hensigtsmæssig løsning med en vågen nattevagt i forhold til medarbejdernes arbejdsvilkår. Videoovervågning om natten er derfor et præventivt redskab i forhold til at undgå, at de unge begår kriminalitet.

ANBRINGELSESSTEDERNES BEHOV FOR YDERLIGERE SIKKERHEDSUDSTYR

Vi har talt med ledere og medarbejdere på de otte anbringelsessteder om deres behov for yderligere sikkerhedsudstyr. Af snittet afspejler dermed, hvorvidt anbringelsesstederne oplever et behov for yderligere sikkerhedsudstyr ud over det, de bruger på nuværende tidspunkt.

YDERLIGERE UDSTYR: OVERVÅGNING

Størstedelen af de besøgte anbringelsessteder vurderer, at der ikke er behov for yderligere sikkerhedsudstyr

På fem ud af otte anbringelsessteder vurderer ledere og medarbejdere, at de ikke har behov for yderligere sikkerhedsudstyr i forhold til at sikre de unge og personalet. Disse anbringelsessteder dækker både over steder, der ikke på nuværende tidspunkt anvender noget sikkerhedsudstyr og de to anbringelsessteder med delvis lukkede pladser i samme bygning som åbne pladser, hvor der er videoovervågning af indendørs fællesarealer.

Ønske om mulighed for overvågning enkelte steder

På to af anbringelsesstederne nævner de, at de godt kunne ønske sig, at de havde mere udendørsovervågning.

På det ene anbringelsessted drejer det sig kun om overvågning af parkeringspladsen for at undgå hærværk på biler.

Det andet anbringelsessted har allerede overvågning af trafik til anbringelsesstedet om natten. De oplever dog også et behov for at kunne overvåge personer, der kommer og går fra anbringelsesstedet om natten. Formålet er, ifølge anbringelsesstedet, at sikre de unge, fordi medarbejderne får kendskab til rømning og kan vurdere eventuelle risici. Formålet er også, at de unge og medarbejderne sikres i forhold til udefrakommende.

Endelig nævner et anbringelsessted, at de har mulighed for at søge om bevilling af døralarm til de enkelte unge. Oplevelsen er dog, at døralarmerne ikke opfylder anbringelsesstedets behov for at få kendskab til rømning. Det skyldes, at stedet ikke kan sætte døralarm på yderdøre, fordi det også rammer de andre unge, der bor på anbringelsesstedet.

Metode

I dette kapitel beskriver vi de metoder, vi har anvendt i undersøgelsen. Undersøgelsen er baseret på kvalitative interview med medarbejdere fra de sociale tilsyn, ledere og medarbejdere fra åbne døgninstitutioner og opholdssteder og endelig unge, der bor på de åbne døgninstitutioner og opholdssteder.

INTERVIEW AF UNGE, MEDARBEJDERE OG LEDERE

Fra august til oktober 2019 foretog vi interview med ledere, medarbejdere og unge på otte anbringelsessteder. Vi har talt med:

- 14 ledere, afdelingsledere og socialfaglige koordinatore
- 13 pædagoger og andre medarbejdere
- 15 unge hvoraf en enkelt var over 18 år og tre unge var anbragt på delvis lukkede pladser på interviewtidspunktet

Interviewene blev gennemført den samme dag og, hvis muligt, i forlængelse af en rundvisning på anbringelsesstedet.

Interviewene med ledere og medarbejdere foregik som gruppe- eller enkelt interview. Interviewene med de unge foregik i udgangspunktet som enkelt interview på nær et tilfælde, hvor en gruppe af unge ønskede at blive interviewet sammen.

Udvælgelse af anbringelsessteder

Anbringelsesstederne er udvalgt på baggrund af opgørelser fra Social- og Indenrigsministeriet baseret på oplysninger fra Tilbudsportalen. I udvælgelsen af de otte anbringelsessteder har vi set på målgrupperne, som anbringelsesstederne er godkendt til. Derudover har vi taget hensyn til geografisk spredning og en vis fordeling i anbringelsesstedernes størrelse og placering i forhold til land og by.

I den indledende kontakt til anbringelsesstederne har vi desuden foretaget en screening i forhold til stedernes faktiske målgruppe og erfaringsgrundlaget med unge, der er anbragt på grund af kriminalitet.

De otte anbringelsessteder fordeler sig på:

- Seks åbne døgninstitutioner og opholdssteder, der er godkendt til målgruppen af unge, der har begået personfarlig kriminalitet. Heraf er der på to anbringelsessteder delvis lukkede pladser i forbindelse med de åbne pladser.

- To åbne døgninstitutioner og opholdssteder, der er godkendt til målgruppen af unge, der har begået ikke-personfarlig kriminalitet og som har brug for misbrugsbehandling.

Ifølge projektbeskrivelsen for undersøgelsen skulle der laves interview på ni anbringelsessteder. Der var dog flere anbringelsessteder, der måtte aflyse vores besøg på grund af manglende ressourcer på dagen eller uforudsete hændelser. Den sidste aflysning skete så sent i forløbet, at det ikke var muligt at finde en ny dato eller anbringelsessted uden at udskyde tidsplanen. Det blev derfor sammen med Social- og Indenrigsministeriet besluttet, at tidsplanen skulle overholdes og der blev udført interview på otte anbringelsessteder.

Udvælgelse af interviewdeltagere

På baggrund af telefonisk kontakt og skriftligt informationsmateriale, som vi har sendt til anbringelsesstederne, har lederne udvalgt relevante interviewdeltagere til interviewene med ledere og medarbejdere.

Kontakten til de unge, vi har interviewet, er hovedsagelig gået gennem ledere og medarbejdere på anbringelsesstederne. Vi sendte på forhånd et informationspapir målrettet til de unge, som anbringelsesstederne kunne hænge op på fællesarealer og udlevere til de unge. I enkelte tilfælde henvendte nogle unge sig til os under besøget og ville gerne interviewes.

Vi har bedt anbringelsesstederne om at videreformidle informationsbreve til forældremyndighedsindehaverne for de unge, vi ville kunne komme til at interviewe under vores besøg. Dette skete forud for besøgene.

Det handlede interviewene om

Formålet med interviewene var, at få et bredt billede af anbringelsesstedernes indsats til de unge, der er anbragt på grund af kriminalitet.

Interviewene med lederne handlede om de overordnede rammer og overvejelser omkring indsatsen på anbringelsesstedet herunder:

- Målgruppen
- Praksis for anmeldelse af vold og trusler
- Den overordnede pædagogiske praksis
- Anvendelse af sikkerhedsudstyr
- Særlige forhold der knytter sig til åbne anbringelsessteder, der ligger i forbindelse med delvis lukkede afdelinger eller pladser

Interviewene med medarbejderne handlede om det konkrete pædagogiske arbejde med de unge i forhold til nedenstående temaer:

- Målgruppen
- Fysiske og strukturelle rammer
- Pædagogiske metoder og praksis herunder modtagelsen af de unge, handleplaner og behandlingsplaner, konflikthåndtering, rømning, misbrugsproblemer, trivsel og udvikling, overflyttelse eller tilbageførsel, forberedelse til livet efter anbringelsen og forebyggelse af kriminalitet
- Praksis for anmeldelse af vold og trusler
- Anvendelse af sikkerhedsudstyr
- Særlige forhold der knytter sig til åbne anbringelsessteder, der ligger i forbindelse med delvis lukkede afdelinger eller pladser

I interviewene med medarbejderne benyttede vi to cases, der handler om rømning og konflikthåndtering. Casene dannede udgangspunkt for de efterfølgende spørgsmål om anbringelsesstedernes retningslinjer for at håndtere rømning og konflikter.

Interviewene med de unge handlede om, hvordan de unge oplever at være på anbringelsesstedet og den indsats, de modtager. Vi spurgte de unge om:

- Deres hverdag
- De fysiske rammer herunder deres værelse, fællesarealer og mulighederne for aktiviteter
- De andre unge og relationen til dem
- De voksne og relationen til dem
- Sikkerheden på stedet herunder brug af sikkerhedsudstyr og stedets praksis for at anmelde vold og trusler

INTERVIEW MED SOCIALTILSYN

I oktober 2019 gennemførte vi to gruppeinterview med i alt fire tilsynskonsulenter fra fire af de fem socialtilsyn.

Formålet med interviewene var at belyse tilsynenes erfaringer med indsatsen over for kriminalitetstruede unge på landets åbne døgninstitutioner og opholdssteder. Vi brugte desuden interviewene til at kvalificere den viden, vi fik fra interviewene på de otte anbringelsessteder.

Medarbejderne er blevet udvalgt af lederne af de fire socialtilsyn. Interviewene varede mellem en og halvanden time og handlede om følgende temaer:

- Målgruppen
- Anvendelse af sikkerhedsudstyr
- Praksis for at anmelde vold og trusler
- Fysiske og strukturelle rammer
- Pædagogiske metoder og praksis

BEHANDLING AF INTERVIEW

Interviewene er blevet optaget og er derefter blevet transskriberet. Interviewtransskriptionerne har herefter gennemgået en systematisk kodning med afsæt i et kodetræ, der bygger på temaer og spørgsmål fra interviewguides, samt analysetemaer der er opstået i og på tværs af interviewene.

Citater og relevante uddrag af rapporten, hvor vi refererer fra interview med medarbejdere fra socialtilsynene og ledere og medarbejder fra anbringelsesstederne, har været sendt i faktisk høring hos interviewpersonerne.